

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
STARPTAUTISKO UN EIROPAS TIESĪBU ZINĀTŅU KATEDRA

**PATIESA INFORMĀCIJA KĀ PAMATS PERSONAS REPUTĀCIJAS
AIZSKĀRUMAM**

BAKALAURA DARBS

Autore: **Anna Patrīcija Mālere**

Pilna laika klātienes 6. semestra J5 grupas studente

Studenta apliecības Nr.: am16101

Darba vadītājs: asoc. prof. Artūrs Kučs

RĪGA 2019

ANOTĀCIJA

Starptautiski ir atzīti personu reputācijas aizskārumi ar nepatiesu informāciju, taču nav vienotas prakses gadījumos, kad aizskāruma pamatā ir patiesa informācija. Bakalaura darba “Patiesa informācija kā pamats personas reputācijas aizskārumam” ietvaros konstatēts, ka personas reputāciju iespējams aizskart arī ar patiesu informāciju, un tiek vērtētas nepieciešamās darbības aizskāruma noteikšanai. Tāpat tiek analizēts, kuri no ECT praksē jau pastāvošajiem kritērijiem būtu jāpiemēro aizskāruma pieļaujamības izvērtēšanai, kā arī piedāvāti minēto kritēriju papildinājumi gadījumos, kad personas reputācija tiek aizskarta ar patiesu informāciju.

Darba noslēgumā īsumā analizēti personai pieejamie tiesību aizsardzības līdzekļi Latvijā, kā arī ASV tiesībās pastāvošais institūts “nepatiesa gaisma”, un tā iespējamā piemērošana ECT jurisdikcijā.

Atslēgas vārdi: reputācijas aizskārumi, patiesa informācija, pieļaujamība, nepatiesa gaisma

ANNOTATION

Internationally damage to a persons reputation with false information has been recognized, however there is no practice and solutions when reputation is damaged with truthful information. In Bachelor thesis “Truthful information as the cause of infringements to persons reputation” the author recognizes the possibility to damage persons reputation with truthful information and defines the necessary actions for detecting such infringements. The author ascertains criteria from ECHR practice that have to be evaluated in such infringements and provides supplements to these criteria when reputation is being damaged by truthful information.

At the end of the thesis, the possible remedies for persons in Latvia are recognized and the institute “false light” from the USA and its possible application in ECHR jurisdiction is analyzed.

Key words: damage to reputation, truthful information, admissibility, false light

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS	6
1. TIESĪBU UZ REPUTĀCIJU AIZSKĀRUMI	8
1.1. Jēdziens un regulējums	8
1.2. Personas reputācijas aizskaruma nopietnības līmeņa konstatēšana.....	10
1.3. Tiesību uz reputāciju aizskārumi ar nepatiesu informāciju	12
1.4. Patiesa informācija kā pamats reputācijas aizskārumam.....	13
2. TIESĪBU UZ REPUTĀCIJU AIZSKĀRUMA PIELĀUJAMĪBAS VĒRTĒŠANA.....	16
2.1. Aizskāruma nepieciešamības izvērtējums	16
2.2. Atzītie izvērtējuma kritēriji	17
2.3. Potenciālie kritēriju paplašinājumi un jauni kritēriji	22
2.3.1. Kopējais informācijas konteksts.....	22
2.3.2. Brīvi un viegli pieejamās informācijas daudzums.....	25
2.3.3. Laika periods, kas pagājis starp notikumiem un publikāciju.....	27
3. TIESĪBU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻI REPUTĀCIJAS AIZSKĀRUMA GADĪJUMĀ .	30
3.1. Latvijas regulējums	30
3.2. ASV tiesību institūts false light jeb nepatiesa gaisma.....	32
3.2.1 Institūta izcelsme	32
3.2.2. Kas ir nepatiesa gaisma un kā tā atšķiras no neslavas celšanas.....	34
3.2.3. Kā nepatiesā gaisma var tikt piemērota?	35
KOPSAVILKUMS	39
IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS	41

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

ANO	Apvienoto Nāciju Organizācija
ASV	Amerikas Savienotās Valstis
CL	Civillikums
ECK	Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija
ECT	Eiropas Cilvēktiesību tiesa
EST	Eiropas Savienības tiesa
PSRS	Padomju Sociālistisko Republiku Savienība

IEVADS

Pētniecības darba temats ir izvēlēts mūsdienu sabiedrībā šobrīd aktuālo norišu ietekmē. Straujās informācijas izplatības dēļ personu tiesības uz privāto dzīvi, it sevišķi reputācijas aizsardzība, var tikt apdraudētas daudz plašākos veidos nekā paredzēts šobrīd nodibinātajos tiesību institūtos. Mūsdienās praksē personu reputācija varētu tikt aizskarta arī ar faktiski patiesu informāciju, pievienojot tai skandalozu virsrakstu vai publicējot attiecīgā kontekstā. Sabiedrībai par personu kopumā tādejādi tiktu radīts nepatīss iespaids, lai gan informācija ir faktiski patiesa. Šāda informācija potenciāli varētu kļūt par politisko ieroci, kas tiktu vērsti pret sabiedrībā zināmām personām, visbiežāk politiķiem. Tomēr nav skaidri definēti kritēriji un tiesību aizsardzības līdzekļi šāda aizskāruma gadījumā, jo, lai gan ECT ir skatītas līdzīgas lietas, kopumā tiesas prakse šādos tiesību aizskārumu gadījumos vēl nav attīstījusies.

Darba mērķis ir noteikt, vai personas tiesības uz privāto dzīvi un reputāciju ir iespējams aizskart ar patiesu informāciju, vai šobrīd pastāvošie izvērtēšanas kritēriji, kas tiek piemēroti, kad aizskāruma pamatā ir nepatiesa informācija, ir pietiekami pilnvērtīgi, lai kvalitatīvi varētu izvērtēt potenciālā aizskāruma esību. Tāpat tiek analizēts, vai nebūtu nepieciešams papildināt jau esošos vai ieviest jaunus kritērijus šādu aizskārumu gadījumos. Darba beigās tiek īsumā apskatīti tiesību aizsardzības līdzekļi Latvijā, kā arī pētīts ASV pastāvošais tiesību institūts "nepatiesā gaismā" un tiek izvērtēta tā piemērošanas iespējamība.

Darba uzdevums ir noteikt, vai ar faktiski patiesu informāciju var aizskart personas reputāciju, analizējot ECT lietas, kurās tiesa ir vērtējusi faktiski patiesu informāciju un tās potenciālo aizskārumu, kā arī personu goda un cieņas aizskārumus neslavas celšanas gadījumos. Darba uzdevums ir noteikt, kādus kritērijus tiesa piemēro minētajās lietās un vai tie ir pilnīgi. Ir jāapsver nepieciešamība izvirzīt papildu kritērijus, kas būtu vērtējami kopā ar jau esošajiem, lai varētu pilnvērtīgi noteikt, vai ir noticis personas reputācijas aizskārums. Darbā tiek aplūkoti tiesību aizsardzības līdzekļi Latvijā un tiek veikta ASV tiesu praksē pastāvošā tiesību institūta aizskārumu ar patiesu informāciju gadījumu analīze un tā iespējamā piemērošana ECT praksē. ASV pētniecība tiek izvēlēta, jo šajā valstī pastāv anglosakšu tiesību sistēma, kur noteiktas atšķirīgas robežas, lai konstatētu, ka ir noticis aizskārums. Tāpat anglosakšu tiesību sistēmas valstīs pastāv tiesību institūti, kurus kontinentālās Eiropas tiesību sistēma nepazīst. Tādēļ šīs atšķirīgās sistēmas var pretnostatīt, kā arī smelties iespējamus Eiropas tiesību sistēmas uzlabojumus efektīvākai cilvēktiesību aizsardzībai.

Darbā izmantotas šādas pētniecības metodes: 1) analītiskā metode; 2) salīdzinošā metode; 3) induktīvā metode; 4) deduktīvā metode.

Analītiskā metode tiek pielietota, pētot tiesību aktus un judikatūru. Liela nozīme ir salīdzinošajai metodei, skatot kopsakarā dažādus tiesību aktus un judikatūras avotus. Tiek

salīdzināti ECT jurisdikcijā un ASV pastāvošie regulējumi. Induktīvā metode tiek izmantota, darbā aplūkojot atsevišķus tiesu spriedumus, tādējādi izdarot vispārīgus secinājumus. Deduktīvā metode ļauj vispārīgus secinājumus attiecināt uz konkrētiem jautājumiem, kas izvirzīti darba ietvaros.

Darbā autore izmantojusi dažādus avotus: grāmatas latviešu un angļu valodās, publikācijas, interneta resursus latviešu un angļu valodās. Darba izpēte tiek veikta, pamatā analizējot ECT praksi, tur vērtētos kritērijus un noteiktās aizskāruma robežas. Lai atspoguļotu visus darbā aplūkotos jautājumus, tiek pētīti arī starptautiskie un nacionālie tiesību akti, citu pasaules un reģionālo tiesu, kā arī nacionālo tiesu judikatūra un tiesu prakse. Lai noteiktu, vai potenciāli piemērojams “nepatiesas gaismas” institūts, tiek izziņāta arī ASV tiesu prakse. Ierobežotā apjoma dēļ Latvijas regulējums tiek aplūkots tikai vispārīgi un tiek definēti iespējamie aizsardzības līdzekļi.

Darba struktūra veidota, pirmajā nodaļā ietverot teorētisko pamatu - tiek noteikts, kas ir reputācijas jēdziens un kāds ir tā saturs, tiek definēti informācijas veidi. Šajā nodaļā tiek aplūkots arī nepieciešamā aizskāruma apmērs, lai konstatētu reputācijas aizskārumu, un tiek noteikts, kādos gadījumos reputācija var tikt aizskarta gan ar patiesu, gan nepatiesu informāciju. Darba otrajā nodaļā tiek analizēti jau noteiktie aizskāruma samērīguma izvērtēšanas kritēriji, tiek veikti ierosinājumi to papildināšanai un jaunu kritēriju izvirzīšana patiesas informācijas gadījumā. Darba trešajā nodaļā īsumā tiek aplūkots regulējums Latvijā un personām pieejamie aizsardzības līdzekļi, kā arī tiek vērtēts iespējamais tiesību aizsardzības līdzeklis - ASV pastāvošais nepatiesas gaismas institūts - un tā varbūtējā piemērojamība ECT jurisdikcijā.

1. TIESĪBU UZ REPUTĀCIJU AIZSKĀRUMI

1.1. Jēdziens un regulējums

Reputācija ir uzskatu kopums, kas vispārīgi pastāv par kādu objektu, personu vai jebko citu.¹ To veido 1) gods, kas ir personas sabiedriskais novērtējums, kura mērķa ir paša indivīda uzvedība, 2) attieksme pret sociālām un garīgām vērtībām, 3) kā arī cieņa jeb cilvēka pašnovērtējums, kas pamatojas uz tā īpašībām, līdzcilvēkiem, sabiedrību.² Sabiedrības atzinīgs vērtējums ir sasniedzams ilgstošā laikā atbilstoši personas nopelniem.³ Sabojātas reputācijas gadījumā samazinās sabiedrības novērtējums, pasliktinās tās attieksme, kā rezultātā sabiedrība var novērsties no personas, to sākt nicināt vai izslēgt no sava vidus.⁴

Personas tiesības uz reputācijas aizsardzību paredz un Latvijas pienākumu tās aizsargāt noteic ECK 8. pants.⁵ Šajā pantā gan tieši nav ietverta reputācijas aizsardzība, paredzot vienīgi tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un korespondences neaizskaramību. ECT, kas ir šīs konvencijas kontroles mehānisms un ir izveidota ar ECK, skaidrojusi, ka privātā dzīve ir plašs jēdziens, ko konkrēti nav iespējams definēt. Tas aptver fizisko un psiholoģisko personas neaizskaramību, tādēļ šis jēdziens sevī ietver dažādus personas identitātes aspektus, tādus kā dzimuma identifikācija, seksuālā orientācija, informācija par personu, tās vārds, arī personas tiesības uz tās attēla neaizskaramību.⁶ Salīdzinoši nesēn ECT noteikusi, ka arī tiesības uz reputācijas aizsardzību ir daļa no tiesībām uz privāto dzīvi.⁷

Tiesības uz reputācijas aizsardzību *expressis verbis* ir starptautiski atzītas un nostiprinātas ANO Starptautiskā pakta par pilsoņu un politiskajām tiesībām 17. pantā⁸, kas paredz, ka nedrīkst patvarīgi vai nelikumīgi iejaukties neviena privātajā vai ģimenes dzīvē, apdraudēt mājas neaizskaramību vai korespondences noslēpumu vai nelikumīgi uzbrukt viņa

¹ English Oxford living dictionaries. Definition of reputation in English. Pieejams: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/reputation> [aplūkots 29.04.2019]

² Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Otrā daļa (IX-XVII nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 440.lpp; Sk.arī: Nowak M. UN Covenant on Civil and Political Rights: CCPR Commentary. Kehl: N. P. Engel, 1993, 288.lpp.; Joseph S., Schultz J., Castan M. The International Covenant on Civil and Political Rights. Cases, Materials and Commentary. Second edition. Oxford: Oxford University press, 2005, 493.lpp

³ Bitāns. A. Komentārs Civillikuma 2352a pantam. Grām.: Civillikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 635.lpp.

⁴ Rolph D. Reputation, Celebrity and Defamation Law. Ashgate: Aldershot and Burlington, 2016, 35.lpp

⁵ Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Pieņemta Romā 04.11.1950. [18.04.2019. red.]

⁶ ECT 04.12.2008. spriedums lietā S. un Marper pret Lielbritāniju (iesnieguma Nr.30562/04, 30566/04), para 66

⁷ ECT 29.06.2014. spriedums lietā Chauvy un citi pret Franciju (iesnieguma Nr. 64915/01), para 70; ECT 15.11.2007. spriedums lietā Pfeifer pret Austriju (iesnieguma Nr.12556/03), para 35; ECT 14.10.2008. spriedums lietā Petrina pret Rumāniju (iesnieguma Nr.78060/01), para 28; ECT 21.09.2010 spriedums lietā Polanco Torres un Movilla Polanco pret Spaniju (iesnieguma Nr.34147/06), para 40

⁸ Starptautiskais pakts par pilsoņu un politiskajām tiesībām. Pieņemts Ņujorkā 16.12.1966. [18.04.2019. red.]

godam un reputācijai. Panta otrā daļa nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz likuma aizsardzību pret šādu iejaukšanos vai šādiem apdraudējumiem.⁹

Darbā pētītais reputācijas aizskārums konstatējams gadījumos, kad par personu tiek publicēta kāda veida informācija, kas ir citas personas izteiksmes brīvības izpausme. Attiecīgi reputācijas aizskārums gadījumos, kas ir no ECK 8. panta izrietošās tiesības, tās jāsamēro ar ECK 10. pantā noteiktajām tiesībām uz izteiksmes brīvību.¹⁰ Konvencijas 10. pants kā vienu no tiesības ierobežošanas leģitīmajiem mērķiem paredz citu cilvēku cieņas vai tiesību aizsardzību. Konvencijas angļu valodas redakcijā vārds “cieņa” tiek apzīmēts ar terminu “reputation” jeb reputācija.¹¹ Tādēļ tiesību piemērotājam, izvērtējot izteiksmes brīvības un tiesību uz privāto dzīvi aizskārums, to ierobežošanas pamatotību, ir jāizsver un jāsamēro šīs abas tiesības.

Izvērtējamais tiesību ierobežojums var būt vai nu vārda brīvības ierobežošanas nepieciešamība, vai arī, ja persona sūdzas par savas reputācijas nepamatotu aizskārums, šī ierobežojuma samērīgums. Abos gadījumos tiek izsvērti vieni un tie paši kritēriji. Autore uzsver, ka divas izvērtējamās pamattiesības ir katra savā svaru kausa pusē, un tādēļ neatkarīgi no pieteiktā ECK 8. panta vai 10. panta pārkāpuma notiek viena un tā pati divu vienlīdz svarīgo cilvēktiesību, proti, vārda brīvības un reputācijas, svēršana. Izvērtējuma kritēriji, samērojot šīs abas tiesības, tādēļ nemainās - jebkurā gadījumā tiek balansētas iepriekšminētās cilvēktiesības.

Pirms personas tiesību uz reputāciju iespējamā aizskārums analīzes ir būtiski noteikt veidus, kā darbā pētītā patiesā informācija varētu tikt publicēta.

ECT savā praksē ir nodibinājusi atšķirību starp informācijas veidiem, tos iedalot faktos un viedokļos. ECT to izdarīja jau 1986. gadā lietā *Lingens pret Austriju*¹², kur žurnālists Lingens kritizēja politiķi. Šajā lietā ECT atzina, ka Austrija ir pārkāpusi šī žurnālista tiesības uz vārda brīvību. Cita starpā, tiesa norādīja, ka žurnālista izteikumi ir viedoklis.¹³ Šajā lietā ECT uzsvēra, ka pamats ziņām, kas uzskatāmas par faktiem, var tikt konstatēts un pārbaudīts, savukārt viedokļi nevar tikt pakļauti tādai pašai patiesības pārbaudei.¹⁴

Pēc šīs lietas savā praksē ECT¹⁵ atzinusi, ka viedoklis ir subjektīvs kādas personas vai notikuma vērtējums, tādēļ prasību pierādīt tā atbilstību patiesībai nav iespējams izpildīt un

⁹ Starptautiskais pakts par pilsoņu un politiskajām tiesībām. Pieņemts Ņujorkā 16.12.1966. [18.04.2019. red.]

¹⁰ ECT 07.02.2012. spriedums lietā *Axel Springer AG pret Vāciju* (iesnieguma Nr.39954/08), para 83

¹¹ Veisbergs A. *Jaunā latviešu - angļu vārdnīca*. Rīga: Apgāds Zvaigzne ABC, 2005, 667.lpp

¹² ECT 08.07.1986. spriedums lietā *Lingens pret Austriju* (iesnieguma Nr. 9815/82)

¹³ *Ibid*, para 46

¹⁴ *Ibid*, para 48

¹⁵ ECT 26.04.1995. spriedums lietā *Prager un Oberschlick pret Austriju* (iesnieguma Nr. 15974/90), para 63; ECT 04.10.2016. spriedums lietā *Do Carmo de Portugal e Castro Câmara pret Portugāli* (iesnieguma Nr.53139/11), para 31

tāda prasība jau pati par sevi uzskatāma par vārda brīvības pārkāpumu”¹⁶. Tajā pašā laikā ECT norādījusi, ka viedoklis var būt nesamērīgi aizskarošs, it īpaši tad, ja tam trūkst jebkādas faktiskās bāzes.¹⁷ Tas, kas ir uzskatāms par “pietiekamu faktisko bāzi”, atkarīgs no katras konkrētās lietas apstākļiem.¹⁸

Secīgi šī darba ietvaros ar “faktiski patiesu” vai “patiesu” informāciju tiek saprasti fakti, kuru patiesumu ir iespējams pārbaudīt, kā arī viedokļi, kuru pamatā ir pietiekama faktiskā bāze.

1.2. Personas reputācijas aizskārums nopietnības līmeņa konstatēšana

Savā judikatūrā ECT skaidro, ka ECK 8. panta aizskārums reputācijas aizskārums formā tiek konstatēts tad, kad īstenojas noteikts nopietnības līmenis - tāds, kas varētu izraisīt reālu aizskārums personas tiesībām uz privātās dzīves aizsardzību.¹⁹ Turklāt obligāti jāpastāv cēloniskajam sakaram starp publikāciju un pieteicēja apgalvoto tiesību un reputācijas aizskārums.²⁰

Aizskārums nopietnība bija galvenais aspekts, ko reputācijas aizskārums gadījumā ar nepatiesu informāciju ECT izvērtēja lietā *Tamiz pret Lielbritāniju*.²¹ Persona sūdzējās, ka tās reputāciju aizskāruši komentāri par ierakstu kādā interneta bloga vietnē. Kā norādīja pats prasītājs, šie komentāri bija viedokļi, no kuriem daļa nesaturēja faktus un pietiekamu faktisko bāzi, savukārt otra daļa bija fakti, kas bija balstīti uz nepatiesu informāciju.²²

Tiesa izvērtēja, vai tiešām ir ticis sasniegts aizskārums nopietnības līmenis, un konstatēja, ka, lai gan komentāri bija nedaudz aizskaroši, tie pamatā tika veidoti sarkastiskā un vulgārā veidā, kas ir visai ierasta komunikācijas forma internetā.²³ Persona ir politiķis, tādēļ tai būtu jārēķinās un jāsamierinās ar šāda veida komentāriem. Tiesa norādīja uz konkrētākiem komentāriem, kas saturēja arī nepatiesus apgalvojumus, kuri kopumā jebkuram

¹⁶ ECT 17.12.2014. spriedums lietā Pedersen and Baadsgaard pret Dāniju (iesnieguma Nr.49017/99), para 76

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 25.11.2009. spriedums lietā Nr. SKC – 276, 13.lpp.

¹⁹ ECT 07.02.2012. spriedums lietā Axel Springer AG pret Vāciju (iesnieguma Nr.39954/08), para 83; ECT 29.03.2016. spriedums lietā Bédat pret Šveici (iesnieguma Nr.56925/08); ECT 27.06.2017. spriedums lietā Medžlis Islamske Zajednice Brčko un citi pret Bosniju un Hercegovinu (iesnieguma Nr.17224/11); ECT 25.09.2018. spriedums lietā Denisov pret Ukrainu (iesnieguma Nr.76639/11)

²⁰ ECT 21.11.2013. spriedums lietā Putistin pret Ukrainu (iesnieguma Nr.16882/03), para 40; ECT 15.09.2018. spriedums lietā Denisov pret Ukrainu (iesnieguma Nr.76639/11), para 112

²¹ ECT 04.12.2018. spriedums lietā Tamiz pret Lielbritāniju (iesnieguma Nr.11257/16)

²² Ibid, para 81

²³ Ibid.

saprātīgam lasītājam būtu saprotami kā nepatiesi un tādēļ nav vērā ņemami.²⁴ Saprātīgas personas jēdzienu ECT ir noteikusi un analizējusi citās lietās.

Piemēram, lietā *Sousa Goucha pret Portugāli*²⁵, kur kādā televīzijas šovā vīriešu kārtas pieteicējs, kurš nesēn plašākai sabiedrībai bija atklājis savu homoseksuālo orientāciju, tika sarkastiskā veidā apzīmēts kā “labākā sieviešu kārtas raidījumu vadītāja”. Pieteicējs lietā uzskatīja, ka šādi ir aizskarta viņa reputācija, taču tiesa uzsvēra, ka satīra ir daļa no vārda brīvības, lai gan satur pārspilējumus un realitātes sagrozījumus.²⁶ Tiesa norādīja, ka saprātīga persona būtu spējīga izvērtēt un saprast, ka šis joks nebija nesamērīgi aizskarošs, jo bija vērstis nevis uz personas orientāciju, bet gan tās ģērbšanās un ikdienas uzvedības stilu.²⁷ Konkrētu saprātīga lasītāja definīciju ECT noteica lietā *Nikowitz un Verlagsgruppe News GmbH pret Austriju*, norādot, ka saprātīgs lasītājs ir persona, kas iedziļinās lasītājā tekstā un ir spējīga aptvert patieso informācijas raksturu.²⁸ Šī saprātīgās personas definīcija gan ECT uzdevumu nav atvieglējusi – katrā konkrētā gadījumā saprātīgas personas jēdziens jāpiepilda ar saturu, jo informācijas raksturs, kas personai varētu iespējami būtu jāaptver, var atšķirties atkarībā no konkrētās lietas.

Atgriežoties pie *Tamiz pret Lielbritāniju* lietas, iespējams, informācijas acīmredzamais nepatiesums apvienojumā ar apgalvojumiem komentāros tik tiešām nerasniedza nopietnības sliekšni, tomēr nevar piekrist šim tiesas secinājumam, ka saprātīgs lasītājs kopumā var izvērtēt arī klaji neslavu ceļošu un aizskarošu informāciju. Autore ieskatā pat daži šādi komentāri, ņemot vērā mūsdienu informācijas izplatību, iespēju pārpublicēt jebkuru saturu arī sagrozītā veidā, varētu būt uzskatāmi par reputāciju aizskarošiem un nepieciešamo nopietnības līmeni sasniedzošiem.

Attiecinot *Tamiz pret Lielbritāniju* lietu uz darbā apskatīto tematu, informācijas, kas faktiski ir patiesa, gadījumā vairs nevar tik ļoti paļauties uz saprātīga lasītāja kritēriju. Liela daļa lasītāju, saskaroties ar šķietami atmaskojošu vai skandaložu informāciju, mūsdienās sliecas tai piekrist un uzskatīt par pareizu. Ja šāda veida ziņa tiktu balstīta uz faktiski patiesu informāciju, vidusmēra lasītāja kritikas sliekšnis, ņemot vērā jau tā šobrīd pastāvošo negatīvo attieksmi un neticību valsts amatpersonām, pret visu kontekstuāli pausto informāciju saruktu vēl vairāk.

Lai gan *Tamiz pret Lielbritāniju* lietā informācija bija nepatiesa, šis ir pirmais solis jebkura aizskāruma konstatēšanai. Tā kā patiesas informācijas gadījumā vienīgā, taču

²⁴ ECT 04.12.2018. spriedums lietā *Tamiz pret Lielbritāniju* (iesnieguma Nr.11257/16)

²⁵ ECT 22.03.2016. spriedums lietā *Sousa Goucha pret Portugāli* (iesnieguma Nr.70434/12), para 50

²⁶ *Ibid*, para 50

²⁷ *Ibid*, paras 54-55

²⁸ ECT 22.02.2007. spriedums lietā *Nikowitz un Verlagsgruppe News GmbH pret Austriju* (iesnieguma Nr.5266/03), paras 24-26

būtiskākā atšķirība ir faktiskais patiesums, lai gan aizskārums un sekas personai tiek radītas jebkurā gadījumā, visas neslavas celšanas lietas un to atziņas autores ieskatā var piemērot, tās paplašinot un papildinot pētāmā jautājuma vajadzībām. Secīgi arī gadījumā, kad aizskārumu radījusi patiesa informācija, obligāti jānosaka aizskāruma nopietnības līmenis.

1.3. Tiesību uz reputāciju aizskārumi ar nepatiesu informāciju

Attiecībā uz nepatiesām ziņām un viedokļiem, kas pamatoti ar nepietiekamu faktisko bāzi vai vispār nav balstīti uz faktiem, ECT prakse ir bijusi visai nemainīga - tie tiek atzīti par tiesību uz privāto dzīvi un reputācijas aizskārumiem.²⁹ Šo institūtu ECT dēvē par *defamation* jeb neslavas celšanu, nepārbaudītu ziņu publicēšanu.³⁰ Aizskaroša informācija neslavas celšanas gadījumos tiek ierobežota.

Kā piemēru ECT lietai, kur aizskārumu radīja nepatiesi fakti, jāmin lieta *Peruzzi pret Itāliju*³¹. Šajā lietā pieteicējs vairākiem vienas tiesas tiesnešiem izplatīja vēstuli, kurā izteicās par kādu konkrētu tiesnesi. Daļa no šīs vēstules saturēja viedokļus un personas vērtējumus un netika uzskatīta par pārmērīgi aizskarošu informāciju. Savukārt otra vēstules daļa saturēja ne tikai viedokļus, bet arī informāciju, kas tika prezentēti kā fakti, kuri pēc savas būtības bija nepatiesi. ECT atzina, ka pieteicēja tiesības uz vārda brīvību, atzīstot viņu par vainīgu personas tiesību uz privāto dzīvi un reputācijas aizskārumā, nav tikušas aizskartas.³²

Savukārt lietā *Jiahkariasni pret Gruziju*³³ ECT konstatēja, ka viedoklis bez pietiekamas faktiskas bāzes ir aizskāris personas reputāciju³⁴. Lietā ministrs televīzijas tiešraidē bija izteicies par pieteicēju, apgalvojot, ka viņa kā Gruzijā ļoti nozīmīgas nevalstiskās organizācijas vadītāja savā darbībā ir korumpēta un darbojas tikai savās interesēs. Sākotnēji tiesa vērtēja ministra izteikumu nopietnību. ECT konstatēja, ka šie apgalvojumi, cita starpā minot, ka pret pieteicēju ir uzsākta krimināla izmeklēšana, ir gana nopietna iejaukšanās personas tiesībās uz privāto dzīvi³⁵. Vēl jo vairāk, sabiedrībā tika radīts iespaids, ka pieteicēja tik tiešām ir vainīga apgalvotajos nodarījumos. Tiesa norādīja, ka šis aizskārums pavisam noteikti varētu būt aizskāris pieteicējas reputāciju, tādēļ nopietnības līmenis noteikti ir sasniegts³⁶. Tālāk tiesa vērtēja piecus atzītos vārda brīvības un tiesību uz privāto dzīvi

²⁹ Council of Europe. Freedom of expression and defamation. A study of the case law of the European Court of Human Rights. Council of Europe, 2016, 14.lpp.

³⁰ Autoru kolektīvs. Angļu - latviešu vārdnīca. Rīga: Izdevniecība Avots, 2007, 271.lpp.

³¹ ECT 30.06.2015. spriedums lietā Peruzzi pret Itāliju (iesnieguma Nr.39294/09)

³² Ibid, para 61

³³ ECT 10.09.2018. spriedums lietā Jiahkariani pret Gruziju (iesnieguma Nr.18925/09)

³⁴ Ibid, paras 62-63

³⁵ Ibid, para 47

³⁶ Ibid.

samērošanas kritērijus. Izvērtējot informācijas patiesumu, ECT konstatēja, ka ministra izteikumi, ko tiesa atzina par viedokļiem, nebija pamatoti ar patiesiem faktiem, tādēļ tiem nevar konstatēt pietiekamu faktisko bāzi. ECT atzina, ka nesamērīgi tika pārkāptas pieteicējas ECK 8. panta tiesības.³⁷

Attiecīgi ECT prakse nepatiesu faktu vai to trūkuma gadījumos ir visai vienvēidīga un skaidra. Citādi ir gadījumos, kad informācija balstīta uz patiesiem faktiem vai viedokļiem, kuriem ir pietiekama faktiskā bāze. Tādēļ turpmāk autore apskatīs tieši ziņas, kas pamatotas ar faktiem, un arī viedokļus, ja tiem ir šķietami pietiekama faktiskā bāze, un to iespējamību aizskart personas reputāciju.

1.4. Patiesa informācija kā pamats reputācijas aizskārumam

Šobrīd visplašākā tiesu prakse reputācijas aizskārumu gadījumos, kur pamatā ir patiesa informācija, attīstījies attiecībā uz informāciju par publiskām personām, kas tiek atzīta par sevišķi privātu. Galvenokārt ECT vērtējumā informācija par publiskām personām ir sabiedrības interesēs.³⁸ Atsevišķos gadījumos ECT tomēr izvērtē, vai informācijai nav konstatējams sevišķi privāts raksturs, jo arī publiskām personām tiek atzītas legītīmas tiesības uz savas privātās dzīves neaizskaramību³⁹. Tas skaidrojams ar to, ka jebkurai personai ir tiesības uz privāto dzīvi, tajā skaitā personisko informāciju, kuras npublicēšanu persona var saprātīgi sagaidīt.⁴⁰ Secīgi, ja šāda informācija ar sevišķi privātu raksturu tiek publicēta, tā var aizskart personas reputāciju, un aizskārumu būs radījusi sevišķi privāta, pēc būtības patiesa informācija.

Piemēram, ECT izskatīja lietu *Ruusunen pret Somiju*, kur pieteicēja, Somijas premjerministra bijusī draudzene, publicēja grāmatu par abu attiecībām, iekļaujot arī informāciju, kas saturēja virkni privātu detaļu par pāra kopdzīvi, tajā skaitā arī intīmās dzīves sīkumus.⁴¹ Šajā lietā nebija šaubu par publicētajā grāmatā iekļautās informācijas patiesumu. Informācija arī nebija attēlota pārspīlētā vai provokatīvā veidā. Līdz ar to nepastāvēja nekāda nepatiesa vai ļaunprātīgi apzināta šāda veida pieteicējas darbība. ECT konstatēja, ka, lai gan grāmatā pārsvarā tika apspriesta premjerministra privātā dzīve, kopumā pastāv sabiedriskā interese par šo informāciju. Tiesa uzsvēra, ka šī informācija par premjerministru jau bija sabiedrībai pieejama un zināma. Nacionālās tiesas, veicot savu analīzi, samēroja pieteicējas

³⁷ ECT 10.09.2018. spriedums lietā *Jishkariani pret Gruziju* (iesnieguma Nr.18925/09), para 63

³⁸ ECT 07.02.2012. spriedums lietā *Axel Springer AG pret Vāciju* (iesnieguma Nr.39954/08), para 83

³⁹ ECT 04.06.2009. spriedums lietā *Standard Verlags GmbH pret Austriju* (Nr.2) (iesnieguma Nr.21277/05), para 53

⁴⁰ ECT 06.04.2010. spriedums lietā *Flinkkilä un citi pret Somiju* (iesnieguma Nr.25576/04), para 75

⁴¹ ECT 14.01.2014. spriedums lietā *Ruusunen pret Somiju* (iesnieguma Nr.73579/10)

tiesības uz vārda brīvību ar premjerministra tiesībām uz reputāciju. Šai analīzei piekrita arī ECT, apstiprinot Somijas tiesu nospriesto - pat patiesa privāta informācija ir sabiedrības interesēs, izņemot informāciju ar sevišķi privātu raksturu.⁴² Secīgi, ECT atzina, ka intīmās dzīves detaļas ir sevišķi privāta informācija, savukārt citā lietā ECT noteica, ka sevišķi privāts raksturs ir arī medicīniskai informācijai par personu.⁴³

Attiecīgi viens atzītais personas reputācijas aizskārums veids ar patiesu informāciju ir gadījumos, kad šī informācija pati pēc sava rakstura ir bijusi sevišķi privāta.

Tiesu prakse ir izveidojusies arī attiecībā uz personu kriminālām apsūdzībām - šāda informācija ir patiesa. Visbiežāk tiek uzsāktas kriminālizmeklēšanas, un, atspoguļojot šos notikumus, tiek publicēta informācija dažādos formātos - drukātos rakstos, rakstos internetā, dažādu lietotāju privātajos sociālo mediju kontos un citos. Šāda informācija pēc būtības ir patiesa - tik tiešām izmeklēšana ir tikusi uzsākta.

ECT lietā *Fuchsmann pret Vāciju*⁴⁴ bija publicēts raksts, aprakstot izmeklēšanu par koruptīvu darbību veikšanu, kur aizdomās turēts tika pieteicējs. Šis raksts bija balstīts uz ASV Federālā izmeklēšanas biroja (FIB) ziņojumiem. Pieteicējam tika dota iespēja izteikties par šo informāciju pirms raksta publicēšanas, bet viņš to neizmantoja. ECT, analizējot lietas faktiskos apstākļus, norādīja, ka, pirmkārt, ir konstatējams reāls un pietiekoši smags aizskārums nopietnības līmenis. Tālāk ECT analizēja tiesību uz privāto dzīvi un tiesību uz izteiksmes brīvību samērošanas kritērijus. Tiesa norādīja uz sabiedrības interesi un uzsvēra, ka, lai gan pats raksts ir sens, šobrīd noritošās sabiedriskās diskusijas par citas personas koruptīvajām darbībām dēļ šī informācija par pieteicēju varētu būt nozīmīga. Tāpat sabiedrībai ir interese ne tikai piekļūt jaunai, bet arī svarīgai pagātnes informācijai. Tālāk tiesa uzsvēra, ka šī persona ir publiska. Vērtējot informācijas patiesumu un iegūšanas veidu, tiesa norādīja, ka žurnālistiem pirms publikācijas ir tiesības paļauties uz oficiālu amatpersonu izplatītu informāciju, tajā skaitā tādu, kas iekļauta izmeklēšanas iestāžu ziņojumos.⁴⁵ Šajā gadījumā raksts bija balstīts uz FIB ziņojumiem un, analizējot tā saturu, bija faktiski paties, bez papildinājumiem un viedokļiem. Tiesa gan piekrita Vācijas tiesas analīzei, ka rakstam piekļuve bija iespējama, tikai to tieši meklējot, un tādēļ Vācijas teritorijā nebija konstatējamas prasītājam reāli radušās informācijas izplatības sekas. Rezultātā ECT secināja, ka, izvērtējot šos piecus kritērijus, personas reputācija nav tikusi nesamērīgi aizskarta.⁴⁶ Šajā lietā ECT nekonstatēja reputācijas aizskārums, tomēr kopumā, tā kā ECT vērtēja šāda aizskārums

⁴² ECT 14.01.2014. spriedums lietā Ruusunen pret Somiju (Iesnieguma Nr.73579/10), paras 37-51

⁴³ ECT 29.03.2016. spriedums lietā Bédat pret Šveici (iesnieguma Nr.56925/08), para 76

⁴⁴ ECT 10.10.2017. spriedums lietā Fuchsmann pret Vāciju (iesnieguma Nr.71233/13)

⁴⁵ Ibid, paras 44-45

⁴⁶ Ibid, paras 35-53

iespējamību, var uzskatīt, ka tiesa vispārīgi atzina patiesas informācijas reputācijas aizskārumus.

Hipotētiski, skandalozī ziņu virsraksti, kas pēc būtības ir atļauti, apvienojumā ar faktiski patiesu rakstu sabiedrībā rada pamatu uzskatīt, ka pret personu ir ne tikai uzsākta kriminālizmeklēšana, bet tā jau ir atzīta par vainīgu. Līdzīgi ECT secināja minētajā lietā *Jishkariani pret Gruziju*, konstatējot, ka sabiedrība, visticamāk, jau uzskata pieteicēju par vainīgu nodarījumu izdarīšanā.⁴⁷ Būtiski gan uzsvērt, ka šajā lietā nebija pietiekamas faktiskās bāzes personas paustajiem viedokļiem, tomēr sabiedrības uzskats veidojas informācijas saņemšanas un uzzināšanas brīdī. Nav nozīmes, vai vēlāk fakts par kriminālizmeklēšanas uzsākšanu izrādās nepatiess vai patiess, tāpat tiek radīts pieņēmums par personas vainu. Varētu argumentēt, ka atmaskots un sabiedrībai zināms kļūst tikai fakts par kriminālizmeklēšanas uzsākšanu, tomēr sabiedrības vairākums savos uzskatos vilks vienādības zīmi ar personas vainu. Šādam pieņēmumam vairs nav faktiska pamata, personas reputācija tiek aizskarta, taču to radījusi informācija, kas balstīta uz faktiem.

Šādas sabiedrības tendences novērojamas arī ikdienā. Piemēram, ASV prezidenta vēlēšanas, kur Hilarija Klintone netika atzīta par vainīgu, taču skandalozās debātes par izmeklēšanas uzsākšanu saistībā ar viņas e-pastiem pamatīgi iedragāja tās reputāciju⁴⁸, kas arī tiek uzskatīts par iemeslu prezidenta kandidātes zaudējumam vēlēšanās.

Šie divi veidi aizskārumiem ar patiesu informāciju izriet no šobrīd pastāvošās ECT prakses. Gadījumu uzskaitījums nav izsmeļošs un neizslēdz ECT prakses turpmāku attīstību, nosakot arī citus aizskārumu ar patiesu informāciju gadījumus. Katrā lietā tādēļ atsevišķi jāvērtē, vai nav radīts personas reputācijas aizskārumus.

Līdz ar to autore uzsver, ka reputāciju aizskart ir iespējams arī ar patiesu informāciju. Vēl jo vairāk, autoresprāt, gadījumos, kad informācija jebkura veida publikācijas pamatā ir faktiski patiesa, pieļaujamās ierobežātās robežai personas privātajā dzīvē vajadzētu būt zemākai. Šādos gadījumos personai būs daudz grūtāk pamatot un sabiedrībai pierādīt, ka šī patiesā informācija par to nav pilnīga, un tā tikusi attēlota nepiemēroti. Tādēļ ir nepieciešams aplūkot, kā ECT varētu izvērtēt šādus aizskārumus.

⁴⁷ ECT 20.09.2018. spriedums lietā *Jishkariani pret Gruziju* (iesnieguma Nr.18925/09), para 47

⁴⁸ Mark Murray. 12 Days That Stunned a Nation: How Hillary Clinton Lost. Pieejams: <https://www.nbcnews.com/politics/elections/12-days-stunned-nation-how-hillary-clinton-lost-n794131> [aplūkots 23.05.2019.]

2. TIESĪBU UZ REPUTĀCIJU AIZSKĀRUMA PIELAUJAMĪBAS VĒRTĒŠANA

2.1. Aizskāruma nepieciešamības izvērtējums

Mūsdienās pastāvošie vārda brīvības un privātās dzīves aizskārumu samērošanas kritēriji ir visai plaši un aptveroši, nodrošinot vistaisnīgāko risinājumu situācijās, kad personu privātā dzīve, tajā skaitā arī reputācija, tiek aizskartas. Tomēr šie kritēriji ir izstrādāti un tiek piemēroti situācijās, kad informācija ir aizskaroša, jo ir nepatiesa vai nav pamatota ar pietiekamu faktisko bāzi. Šīs nodaļas ietvaros, ņemot vērā darbā aplūkoto problēmjautājumu - reputācijas aizskārumu ar patiesu informāciju -, tas ir, patiesām ziņām vai viedokli, kas pamatots ar pietiekamu faktisko bāzi, autore izvirzījusi un apskatījis vēl citus nozīmīgus aspektus, kas jāizvērtē tieši šādu potenciālo aizskārumu gadījumos, un noteiks, vai jau esošie kritēriji jāpaplašina un vai ir jāievieš jauni papildu kritēriji.

Kā iepriekš noteikts, jebkura atzīta personas reputācijas aizskāruma gadījumā, kad aizskāruma nopietnības līmenis ir konstatēts, un ir ticis nodibināts, ka ECK 8. pantu var piemērot, vienmēr šis no ECK 8. panta izrietošās tiesības jāsamēro ar ECK 10. pantā noteiktajām tiesībām uz izteiksmes brīvību.

Starp šīm abām pamattiesībām nepastāv hierarhiska kārtība,⁴⁹ bet atšķirīgās jurisdikcijās abu šo tiesību samērošanu veic dažādi. Piemēram, ASV Augstākā tiesa lietā *Barenblatt pret ASV*⁵⁰ vērtēja vārda brīvības samērošanu ar tiesībām uz reputāciju. Šīs divas tiesības izsvērusi arī ANO Cilvēktiesību komiteja, piemēram, lietā *Allakulov pret Uzbekistānu*.⁵¹

Savukārt ECT klasiskā pamattiesību ierobežošanas trīspakāpju kumulatīvā testa⁵² ietvaros, analizējot trīspakāpju testa trešo kritēriju, nepieciešamību demokrātiskā sabiedrībā, izstrādājusi citus, daudz izsmeļošākus, konkrētākus un, autoresprāt, precīzākus kritērijus⁵³, kurus izvērtē divu ierasto nepieciešamības kritēriju - sabiedriskās nepieciešamības⁵⁴ un

⁴⁹ ECT 12.10.2010. spriedums lieta Timciuc pret Rumāniju (iesnieguma Nr.28999/03), para 144

⁵⁰ ASV Augstākās tiesas 08.06.1959. spriedums lietā *Barenblatt pret ASV* (Nr.360 U.S. 109)

⁵¹ ANO Cilvēktiesību komitejas 19.07.2017. lēmums lietā Nr.2430/2014 *Allakulov pret Uzbekistānu*

⁵² ECT 25.02.1997. spriedums lietā *Z pret Somiju* (iesnieguma Nr.22009/93), para 94; Starp-Amerikas cilvēktiesību tiesas 02.07.2004. spriedums lietā *Herrera-Ulloa pret Kostariku* (Sērija C Nr.107), para 120; Zimbaves augstākās tiesas 02.03.2004. spriedums lietā *The Law Society of Zimbabwe pret The Minister of Transport and Communications and Another* (Nr.SC 59/03), para 18; Āfrikas Cilvēku un tautu tiesību tiesas 03.03.2010. spriedums 373/2009 lietā *Interights and Others pret Mauritāniju*, paras 78–79; Council of Europe, Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights. Right to respect for private and family life, home and correspondence. Pieejams: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ENG.pdf [aplūkots 15.03.2019.]

⁵³ ECT 07.02.2012. spriedums lietā *Axel Springer AG pret Vāciju* (iesnieguma Nr.39954/08), para 87; ECT 07.02.2012. spriedums lietā *Von Hannover pret Vāciju* (iesnieguma Nr.40660/08 60641/08), para 106

⁵⁴ ECT 18.10.2006. spriedums lietā *Üner pret Nīderlandi* (iesnieguma Nr.46410/99), para 54

proporcionalitātes⁵⁵ - ietvaros. Šie kritēriji ir 1) sabiedrības interese par informāciju, 2) personas atpazīstamība un izplatītās informācijas būtība, 3) pašas personas iepriekšējā rīcība, 4) informācijas izplatīšanas veids un patiesums un, visbeidzot, 5) saturs, forma un izplatīšanas sekas.⁵⁶ Pati ECT norādījusi, ka šie kritēriji nav visaptveroši un izsmeltoši un pēc nepieciešamības var tikt pielāgoti, lai nodrošinātu taisnīgāko katra gadījuma atrisinājumu.⁵⁷

Šādu reputācijas aizskārumu izvērtējumu veic ECT, bet līdzīgu kritēriju interpretāciju var saskatīt arī citur pasaulē. Piemēram, Āfrikas Cilvēku un tautu tiesību tiesa pielietoja līdzīgu metodoloģiju, izvērtējot tos pašus aspektus, lai noskaidrotu, ka informācija par sabiedriski pazīstamu personu, šajā lietā prokuroru, bija sabiedrības interesēs.⁵⁸

Kā secināms no ECT prakses, šie tiesību uz vārda brīvību un privāto dzīvi samērošanas kritēriji tiek piemēroti, izvērtējot abu tiesību mijiedarbību, visbiežāk, kad tikusi aizskarta personas reputācija.

Arī darbā apskatītajā situācijā, izvērtējot reputācijas aizskārumu ar patiesu informāciju, būtu jāanalizē faktiskā situācija, pielietojot šos pašus kritērijus. Nākamajā apakšnodaļā tiks atklāts piecu minēto kritēriju saturs, un pēc tam, līdzīgi kā ECT to dara dažādās specifiskās privātās dzīves aizskāruma lietās, tiks izvērtēts, vai esošie kritēriji ir pilnīgi.

2.2. Atzītie izvērtējuma kritēriji

Ir pieci visbiežāk piemērotie kritēriji, kurus analizējot, ECT parasti konstatē, vai iejaukšanās personas tiesībās uz privāto dzīvi ir bijusi samērīga un pieļaujama vai arī tomēr ir radīts reputācijas aizskārumus.

Pirmais kritērijs, ko ECT analizē, ir sabiedrības interese par informāciju. Šis kritērijs, lai gan vienādas nozīmes ar pārējiem, parasti tiek analizēts visplašāk. ECT nostiprinājusi, ka jebkura veida demokrātiskai sabiedrībai nozīmīga informācija ir sabiedrības interesēs,⁵⁹ un šādai informācijai tiek nodrošināts augsts aizsardzības līmenis, jo sabiedrībai tās vārda brīvības ietvaros ir tiesības to saņemt.⁶⁰ Katrā situācijā jānošķir, vai konkrētā informācija

⁵⁵ ECT 02.10.1981 spriedums lietā Dudgeon pret Lielbritāniju (iesnieguma Nr.7525/76), paras 51-53

⁵⁶ ECT 07.02.2012. spriedums lietā Axel Springer AG pret Vāciju (iesnieguma Nr.39954/08), paras 89-95; ECT 07.02.2012. spriedums lietā Von Hannover pret Vāciju (iesnieguma Nr. 40660/08 60641/08)

⁵⁷ ECT 21.09.2017. spriedums lietā Axel Springer SE and RTL Television GmbH pret Vāciju (iesnieguma Nr.51405/12), para 42; ECT 20.09.2018. spriedums lietā Jishkariani pret Gruziju (iesnieguma Nr.18925/09), para 46

⁵⁸ Āfrikas Cilvēku un tautu tiesību tiesas 05.12.2014. spriedums lietā Lohé Issa Konaté pret Burkina Faso Republiku (lietas Nr.004/2013)

⁵⁹ ECT 09.11.2006. spriedums lietā Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue pret Beļģiju (iesnieguma Nr.64772/01), para 72

⁶⁰ ECT 22.12.2005. spriedums lietā Paturel pret Franciju (iesnieguma Nr.54968/00), para 42; ECT 23.04.2015. spriedums lietā Morice pret Franciju (iesnieguma Nr.29369/10), para 125

patiesi ir bijusi sabiedrībai nozīmīga vai arī vienkārši apmierināja sabiedrības ziņkārību.⁶¹ Ja pastāv sabiedriska nozīmīgums, arī privāta informācija par personu var tikt atzīta par sabiedriski nozīmīgu.⁶² Tāpat ir būtiski saprast, vai konkrētā publikācija kalpojusi pastāvošai sabiedrības interesei.⁶³ Līdz ar to sabiedrības interese nozīmē nevis, ka sabiedrībai ir interesanti ziņkārības dēļ, bet patiesu sabiedrības interesi, jo tieši šī un ne cita informācija ir nozīmīga sabiedrībā aktuālai norisei.

Katrā gadījumā sabiedrisko interesi primāri izvērtē pati valsts, jo tā vislabāk spēj izsvērt iekšējo situāciju un iejaukšanās nepieciešamību.⁶⁴ Protams, veicot šādu izvērtējumu, valstij ir jāievēro visi to saistošie tiesību akti.⁶⁵ ECT, nosakot publisko interesi, pamatā vērtēs nevis pašu interesi, bet gan valsts spēju pamatot un izsvērt intereses esību.⁶⁶

Kopumā vērtējot pieļaujamās kritikas robežas, jāuzsver, ka ECT ir noteikusi, ka subjektīvs vērtējums nevar būt rupjš un klaji aizskarošs, nedrīkst pārkāpt nevainīguma prezumpciju un apsūdzēt krimināli sodāmu darbību izdarīšanā, jo tas nav sabiedrības interesēs.⁶⁷

Bez šaubām jāatzīmē, ka ECT un arī citas cilvēktiesību organizācijas pastāvīgi uzsver, ka tiesības uz izteiksmes brīvību aizsargā ne tikai neaizskarošu informāciju un idejas, bet arī tādu, kas var būt aizskaroša, šokējoša, jo tā tiek nodrošināts plurālisms, tolerance un uzskatu dažādība, kas ir pamatvērtības jebkurā demokrātiskā sabiedrībā.⁶⁸ Arī ES Padome uzsver vārda brīvības un plurālisma nozīmīgumu, jo tas ir būtisks ne tikai demokrātijai, bet arī sekmē spēcīgāku ekonomikas izaugsmi un tās ilgtspēju.⁶⁹

Ir nodibināts, ka ECK neaizsargā kriminālas apsūdzības, kas nav balstītas uz pārbaudāmu informāciju un faktiem. Jebkura veida apsūdzības par prettiesisku darbību

⁶¹ ECT 10.12.2007. spriedums lietā Stoll pret Šveici (iesnieguma Nr.69698/01), para 121; Skat. arī: ECT 09.11.2006. spriedums lietā Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue pret Beļģiju (iesnieguma Nr.64772/01), para 72; ECT 29.03.2016. spriedums lietā Bédat pret Šveici (iesnieguma Nr.56925/08), para 65

⁶² ECT 07.02.2012. spriedums lietā Von Hannover pret Vāciju (iesnieguma Nr. 40660/08 60641/08), para 65; ECT 01.07.2003. spriedums lietā Société Prisma Presse pret Franciju (iesnieguma Nr. 66910/01 71612/01)

⁶³ ECT 10.12.2007. spriedums lietā Stoll pret Šveici (iesnieguma Nr.69698/01), para 121

⁶⁴ ECT 06.02.2001. spriedums lietā Tammer pret Igauniju (iesnieguma Nr.41205/98), para 60; ECT 17.12.2004. spriedums lietā Pedersen and Baadsgaard pret Dāniju (49017/99), para 68

⁶⁵ ECT 23.07.1968. spriedums lietā Belgian Linguistic (iesnieguma Nr. 1474/62 1677/62 1691/62 1994/63 2126/64), para I.B.10

⁶⁶ Young A, In Defence of Due Deference. 72 Modern Law Review, 2009, 554.p.

⁶⁷ ECT 19.01.2016. spriedums lietā Aurelian Oprea pret Rumāniju (iesnieguma Nr.12138/08), para 66; Torgāns K., Kārklīšs J., Bitāns A. Līgumu un deliktu problēmas Eiropas Savienībā un Latvijā. Prof. K. Torgāna zinātniskā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2017, 347.lpp.

⁶⁸ ECT 07.12.1976. spriedums lietā Handyside pret Lielbritāniju (iesnieguma Nr.5493/72), para 49; ANO Cilvēktiesību komitejas 18.11.2016. lēmums lietā Mohamed Rabbæ pret Nīderlandi (Nr.2124/2011); ANO Cilvēktiesību komitejas 12.07.2012. lēmums lietā Andrei Sannikov pret Baltkrieviju (Nr. 14/2012)

⁶⁹ ES Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi par mediju brīvību un plurālismu digitālajā vidē 2014/C 32/04. Pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:52014XG0204\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:52014XG0204(02)) [aplūkots 16.05.2019.]; Sk. arī High Level Group on Media Freedom and Pluralism. A free and pluralistic media to sustain European democracy. Pieejams: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/sites/digital-agenda/files/HLG%20Final%20Report.pdf> [aplūkots 16.05.2019]

izdarīšanu, arī, piemēram, apsūdzības koruptīvu darbību nodarīšanā pieprasa pietiekama faktiskā pamata pastāvēšanu.⁷⁰ Jo smagāka ir apsūdzība, jo lielāks patiesu faktu nepieciešamības standarts tiek noteikts.⁷¹ Šāds informācijas patiesuma standarts pastāv arī valdības pārstāvjiem, ziņojot par apsūdzībām.⁷² ECT uzsvērusi, ka sabiedriskā interese pastāv tikai gadījumos, kad informācijai ir pietiekams faktiskais pamats.⁷³ Aizskāruma gadījumā, kad tam ir faktiskais informācijas pamats, šādas izvērtējuma problēmas nepastāv - ir konstatēts, ka faktiskais pamats ir pietiekams. Vērtējot pieļaujamās kritikas robežas, šī informācija tās nepārkāpj, aizskārumu nav iespējams konstatēt šī pārkāpuma dēļ, tādēļ jāizvērtē pārējie kritēriji.

Turpretī attiecībā uz žurnālistiem jāuzsver, ka tiem ir noteikts cits vārda brīvības aizsardzības sliekšnis, tā kā politiskā runa un plurālisms, kuru galvenie nodrošinātāji ir žurnālisti, ir demokrātijas pamats.⁷⁴ Tādēļ žurnālistiem ne vienmēr ir obligāti pierādīt publikācijas faktisko bāzi, ja informācija ir sabiedrības interesēs.⁷⁵ Attiecīgi žurnālistu publicētai informācijai, lai izvairītos no faktiskā pamata izvērtēšanas nepieciešamības, uzreiz, autores ieskatā, var piemērot aizskāruma ar patiesu informāciju standartus, kas ir augstāki.

Žurnālistiem saskaņā ar ECK 10. pantā garantētajām tiesībām jārikojas labā ticībā un ar godprātīgiem nodomiem, lai nodrošinātu precīzu un uzticamu informāciju.⁷⁶ Šādas prasības nosaka atbildīgas žurnālistikas koncepts.⁷⁷ Tā kā žurnālistika ir profesionāla darbība, atbildīgas žurnālistikas koncepts nav ierobežots tikai attiecībā uz informāciju, kas tiek iegūta un izplatīta žurnālistikas mērķiem.⁷⁸ *Pentikäinen pret Somiju* lietā tiesa norādīja, ka atbildīgas žurnālistikas koncepts ietver sevī žurnālista darbības tiesiskumu, un fakts, ka žurnālists pārkāpis likumu, ir nozīmīgs, taču tas nav galvenais kritērijs, lai izlemtu, vai atbildīgas žurnālistikas koncepts ir ievērots.⁷⁹ Attiecībā uz žurnālistu ziņojumiem par kriminālām

⁷⁰ ECT 14.01.2014. spriedums lietā *Lavric pret Rumāniju* (iesnieguma Nr.22231/05), paras 41-42; ECT 28.10.2014. spriedums lietā *Ion Carstea pret Rumāniju* (iesnieguma Nr.20531/06), para 35; ECT 11.03.2003. spriedums lietā *Lesnik pret Slovākiju* (iesnieguma Nr.35640/97), para 57; Markesinis B., Deakin S. *Tort Law*. Oxford: Clarendon Press, 1999, p. 607

⁷¹ ECT 14.02.2008. spriedums lietā *Rumyana Ivanova pret Bulgāriju* (iesnieguma Nr.36207/03), para 64

⁷² ECT 20.09.2018. spriedums lietā *Jishkariani pret Gruziju* (iesnieguma Nr.18925/09), paras 59-62

⁷³ ECT 21.12.2010. spriedums lietā *Novaya Gazeta v Voronezhe pret Krieviju* (iesnieguma Nr.27570/03), paras 53-54

⁷⁴ Macovei M. *A guide to the implementation of Article 10 of the European Convention on Human Rights*. 2nd edition. Council of Europe, p 11.

⁷⁵ ECT 25.06.1992. spriedums lietā *Thorgeir Thorgeirson pret Islandi* (iesnieguma Nr.13778/88)

⁷⁶ ECT 21.01.1999. spriedums lietā *Fressoz and Roire pret Franciju* (iesnieguma Nr.29183/95), para 54,

⁷⁷ ECT 19.04.2011. spriedums lietā *Kasabova v. Bulgārija* (iesnieguma Nr.22385/03), paras 61, 63-68

⁷⁸ ECT 20.10.2015. spriedums lietā *Pentikäinen pret Somiju* (iesnieguma Nr.11882/10), para 90

⁷⁹ *Ibid.*

apsūdzībām informācija ir jāiegūst tiesiski, un publikācijas ceļā nedrīkst pārkāpt personas nevainīguma prezumpciju.⁸⁰

No tā izriet, ja informācijas publicētājs ir žurnālists, pieļaujamās kritikas robežas šai informācijai ir plašākas, un nav nepieciešams obligāti pierādīt tās faktisko patiesumu. ASV Augstākā tiesa lietā *New York Times pret Sullivan* norādīja, ka pat nepatiesa informācija var būt sabiedrības interesēs.⁸¹ Šāds standarts gan pastāv ASV, un diez vai ECT šai pieejai piekristu. Tomēr jebkurā gadījumā žurnālistam ir noteikti citi standarti, un, ja žurnālists pārkāpis personas tiesības, ir rūpīgi jāizvērtē aizskārums iespējamība, jāpiemēro samērīguma izvērtēšanas kritēriji, īpašu uzmanību veltot izvērtējumam, vai informācija patiesi ir bijusi sabiedrības interesēs.

Tā kā sabiedriskā interese ir ģenerālklausula, kopumā šo kritēriju ECT izvērtē visplašāk, pārējos reizēm tikai lakoniski pieminot. Autore norāda, ka patiesa informācija visbiežāk būs sabiedrības interesēs, taču jāveic visu kritēriju analīze kopumā.

Otrais kritērijs, ko ECT izvērtē, ir personas atpazīstamība un izplatītās informācijas būtība. Atšķirīgs privātās dzīves un reputācijas aizsardzības līmenis pastāv personām to privātā vai publiskā statusa dēļ. Publiskas (sabiedrībā zināmas) personas ir pelnījušas savas reputācijas aizsardzību, bet tomēr šis aizsardzības līmenis nav tikpat augsts kā privātām personām.⁸² Tas ir tādēļ, ka publiskas personas pašas ir izvēlējušās sevi pakļaut ciešai katras to darbības un izteikuma izvērtēšanai.⁸³

Informācija par publiskām personām pamatā vienmēr būs sabiedrības interesēs, taču pastāv iepriekšējā nodaļā minētais izņēmums - sevišķi privāta informācija arī par publiskām personām nav sabiedrības interesēs, un tās publicēšana ir personas tiesību aizskārums.⁸⁴ Šādos gadījumos informācija lielākoties būs patiesa, un tās patiesā rakstura dēļ aizskārums gadījumā persona psiholoģiski un tās reputācija ir īpaši viegli ievainojama un neaizsargāta.

Trešais kritērijs ir pašas personas iepriekšējā rīcība. Analizējot šo kritēriju, tiesa izsvērs, vai persona jau iepriekš, pirms vēršanās tiesā par tiesību uz privāto dzīvi aizskārums, pati nav informāciju publiski paudusi, vai nav sadarbojusies ar žurnālistiem un tamlīdzīgi.⁸⁵ Tiks izsvērts, vai persona nevarēja kaut ko ietekmēt pirms vai pēc publikācijas, un vai tā

⁸⁰ ECT 24.11.2005. spriedums lietā *Tourancheau un July pret Franciju* (iesnieguma Nr.53886/00), para 66; ECT 29.08.1997. spriedums lietā *Worm pret Austriju* (iesnieguma Nr.22714/93), para 50, ECT 24.04.2008. spriedums lietā *Campos Dâmaso pret Portugāli* (iesnieguma Nr.17107/05), para 31; ECT 28.06.2011. spriedums lietā *Pinto Coelho pret Portugāli* (iesnieguma Nr.28439/08), para 33; ECT 18.04.2013. spriedums lietā *Ageyevy pret Krieviju* (iesnieguma Nr.7075/10), para 224-225

⁸¹ ASV Augstākās tiesas 09.03.1964. spriedums lietā *New York Times v Sullivan* (376 US 254 (1964))

⁸² *Starp* – Amerikas cilvēktiesību tiesas 31.08.2014. spriedums lietā *Ricardo Canese pret Paragvaju* (Sērija C No. 111), para 103

⁸³ ECT 21.01.1999. spriedums lietā *Fressoz un Roire pret Franciju* (iesnieguma Nr. 29183/95), para 50; ECT 16.04.2009. spriedums lietā *Egeland un Hanseid pret Norvēģiju* (iesnieguma Nr.34438/04), para 62

⁸⁴ ECT 06.04.2010. spriedums lietā *Flinkkilā un citi pret Somiju* (iesnieguma Nr.25576/04), para 75

⁸⁵ ECT 12.10.2010. spriedums lietā *Saaristo un citi pret Somiju* (iesnieguma Nr.184/06), para 61

nevarēja pati ātrāk novērst jebkādu potenciālo vai svaigi radušos aizskārums.⁸⁶ Tajā pašā laikā ECT atzinusi, ka fakts, ka persona reiz sadarbojusies ar presi, pats par sevi automātiski nevar kalpot kā arguments, lai personai nepienāktos aizsardzība aizskāruma gadījumos,⁸⁷ jo tas neliecina, ka persona patiesi spēs ietekmēt esošo publikāciju un ar presi sadarboties arī šajā reizē.

Ceturtais kritērijs ir informācijas izplatīšanas veids un patiesums. Izvērtējot informācijas izplatīšanas veidu, ECT ņem vērā, kā publikācija notikusi un veidu kādā persona šajā publikācijā tikusi attēlota.⁸⁸ Savukārt, izvērtējot informācijas patiesumu, tiesa ņem vērā ne tikai informācijas faktisko pamatu,⁸⁹ bet arī to, vai informācija iegūta likumīgi.⁹⁰

Jāpiebilst, ja informāciju publicējis žurnālists, ir nozīmīgi, vai viņš rīkojies labā ticībā un saskaņā ar žurnālistu ētikas standartiem.⁹¹

Piektais kritērijs, ko ECT analizē, ir saturs, forma un izplatīšanas sekas.

Vērtējot saturu, tiek izsvērts, vai publikācijā ir identificējama konkrētā persona.⁹² Jāņem vērā veids, kādā publikācija notikusi. Tiek vērtēts arī izplatības plašums, proti, vai tas noticis vietējā, valsts laikrakstā vai internetā,⁹³ jo līdz ar plašāku izplatību rodas arī nopietnāks tiesību uz reputāciju aizskārums. Ja publikācija sastopama internetā, tiesa ņem vērā, kā lasītājs tai var piekļūt.⁹⁴

Visnozīmīgāk šī kritērija ietvaros, kā arī patiesas informācijas gadījumā, ir izvērtēt personai radītās sekas. Personas reputācija tiks aizsargāta tikai gadījumos, kad informācijas izplatīšanai ir tiešas sekas personas privātajā dzīvē tādā veidā, ka tiek apdraudēta tās personīgā neaizskaramība.⁹⁵

⁸⁶ ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. un W.W. pret Vāciju (iesnieguma Nr. 60798/10 65599/10)

⁸⁷ ECT 16.04.2009. spriedums lietā Egeland un Hanseid pret Norvēģiju (iesnieguma Nr.34438/04), para 62; ECT 10.11.2015. spriedums lietā Couderc un Hachette Filipacchi Associes pret Franciju (iesnieguma Nr.40454/07), para 130

⁸⁸ ECT 13.12.2005. spriedums lietā Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft mbH pret Austriju (Nr.3) (iesnieguma Nr.66298/01 15653/02), para 47; ECT 15.01.2009. spriedums lietā Reklos un Davourlis pret Grieķiju (iesnieguma Nr.1234/05), para 42

⁸⁹ ECT 14.01.2014. spiedums lieta Lavric pret Rumāniju (iesnieguma Nr.22231/05), paras 41-42; ECT spriedums lietā Lesnik pret Slovākiju (iesnieguma Nr.35640/97), para 57; Markesinis B., Deakin S. Tort Law. – Oxford: Clarendon Press, 1999, p. 607

⁹⁰ ECT 16.07.2013. spriedums lietā Węgrzynowski un Smolczewski pret Poliju (iesnieguma Nr.33846/07), para 60

⁹¹ ECT 21.01.1999. spriedums lietā Fressoz un Roire pret Franciju (iesnieguma Nr.29183/95), para 54; ECT 17.12.2004. spriedums lietā Pedersen un Baadsgaard pret Dāniju (iesnieguma Nr. 49017/99), para 78

⁹² ECT 24.02.2015. spriedums lietā Haldimann un citi pret Šveici (iesnieguma Nr.21830/09), para 52

⁹³ ECT 16.11.2004. spriedums lietā Karhuvaara un Iltalehti pret Somiju (iesnieguma Nr.53678/00), para 47

⁹⁴ ECT 10.10.2017. spriedums lietā Fuchsmann pret Vāciju (iesnieguma Nr.71233/13), para 52

⁹⁵ ECT 28.04.2009. spriedums lietā Karakó pret Ungāriju (iesnieguma Nr. 39311/05), para 24

2.3. Potenciālie kritēriju paplašinājumi un jauni kritēriji

2.3.1. Kopējais informācijas konteksts

Pirmais aspekts, kas ir sevišķi būtisks un būtu jāizvērtē daudz rūpīgāk faktiskas informācijas gadījumos, ir viss kopējais informācijas konteksts. Šis skata punkts, iespējams, ir līdzīgs un daļēji jau tiek izvērtēts “informācijas izplatības veida un patiesuma” kritērija ietvaros, taču autores ieskatā patiesas informācijas gadījumos šī aspekta izvērtēšana ir būtiski nepieciešama, jo daudz rūpīgāk ir jānosaka, kā lasītājs uztvers tam pieejamo informāciju tieši pieejamajā veidā, apjomā, atrašanās vietā un tā tālāk. Jau pastāvošais kritērijs šobrīd tiek konstatēts, nosakot fizisko informācijas izplatības veidu (avīzē, internetā vai kur citur), no kura patiesums tiek vērtēts atrauti, bieži vien nosakot tikai patiesuma vai nepatiesuma fakta esību.

Šī konteksta papildus vērtējamo aspektu induktīvi var izsecināt no ECT lietas *Egill Einarsson pret Islandi*.⁹⁶ Lieta bija par Islandes sabiedrībā labi zināmu personu. Sociālajā portālā *Instagram* tika publicēta šīs personas fotogrāfija, kuras aprakstā šī attēla publicētājs personu nodēvēja par izvarotāju. Pirms šī notikuma par sabiedrībā zināmu personu bija uzsākta kriminālizmeklēšana par aizdomām, ka persona ir veikusi izvarošanu, kas gan tika izbeigta nepietiekamu pierādījumu dēļ. Attiecīgi personas vaina netika pierādīta. Persona vērsās ar sūdzību pret *Instagram* bildes autoru tiesā par nepatiesu apmelošanu un neslavas celšanu. Islandes tiesa to uzskatīja par personas viedokli, jo šajā publikācijā bija vairāk kritikas nekā tas būtu bijis fakta gadījumā. Tiesa norādīja, ka viedokli nevar pakļaut vērtējumam, tādēļ nevar uzskatīt, ka ir aizskartas personas tiesības uz privāto dzīvi. Vērtējot šo lietu, ECT analizēja 2.2. apakšnodaļā minētos kritērijus un ņēma vērā to, ka šī informācija bija sabiedrības interesēs, jo persona ir labi zināma, un pēdējā laikā pati apspriedusi notikumus, radot sabiedrisku debati. ECT uzsvēra, ka situācija ir obligāti jāanalizē kontekstā un kopumā.⁹⁷ Tiesa uzskatīja, ka termins “izvarotājs” nav viedoklis, bet gan faktiskas apgalvojums, un to var pierādīt un izvērtēt. Teorētiski šis termins varētu būt arī viedoklis, bet jāņem vērā informācijas un publikācijas konteksts. Tā kā bija uzsākti un pārtraukti kriminālprocesi pret personu, publicētā ziņa ar terminu “izvarotājs” bija daļa no asām sabiedrības debatēm. Pat ja Islandes tiesas uzskatīja, ka publikācija ir viedoklis, tik asim viedoklim obligāti nepieciešams faktiskais pamatojums, kas šajā situācijā iztrūka, tādēļ bija pamatoti uzskatīt, ka personas reputācija ir tikusi aizskarta. Tika sasniegts pietiekams

⁹⁶ ECT 07.11.2017. spriedums lietā *Egill Einarsson pret Islandi* (iesnieguma Nr.24703/15)

⁹⁷ ECT 08.07.1999. spriedums lietā *Sürek pret Turciju* (no. 1) (iesnieguma Nr.26682/95), para 62

nopietnības līmenis, viedoklim nebija pietiekama faktiskā bāze, un tādēļ bija nodarīts kaitējums personas tiesībām uz privāto dzīvi.⁹⁸

Vērtējot šo lietu, tajā informācija nebija faktiski patiesa, tādēļ tiesa atzina, ka personas reputācija ir tikusi aizskarta. Lai gan tiesas analīze šajā lietā notika pie citiem faktiskajiem apstākļiem, proti, viedokļiem nebija faktiskā pamatojuma, arī faktiski patiesu publikāciju gadījumos ir būtiski izmantot ECT uzsvērto kontekstuālo situācijas analīzi - publicēto informāciju skatīt kopsakarā ar publiski pieejamo informāciju un publikācijā ietverto zemtekstu par notikumu, jo tas ir veids, kādā sabiedrība uztvers informāciju, bieži vien nesaredzot atsevišķus kopuma elementus.

Kontekstu kā ļoti nozīmīgu izvērtējuma daļu ECT uzsvēra arī lietā *Stoll pret Šveici*.⁹⁹ Šī lieta gan ir atšķirīga no pētāmās situācijas, tā kā tajā tika vērtēti drīzāk žurnālista pienākumi un, vai viņa sodīšana aizskāra šī žurnālista tiesības uz vārda brīvību, kuru daļa ir arī žurnālistikas izpausmes brīvība.

Lietā žurnālists publicēja rakstu, kurā atspoguļoja konfidenciālu diplomātiskās stratēģijas dokumentu. Divos rakstos žurnālists no dokumenta izcēla un citēja vairākas rindas, taču neiekļāva kopējo dokumenta tekstu un kontekstu. Šveices vēstnieks, kas sastādīja dokumentu, rakstā radītajā kontekstā tika pasniegts kā persona, kas nav piemērota savam amatam. Šis žurnālists par savu darbību tika sodīts, tam uzliekot soda naudu. Viens no centrālajiem jautājumiem šajā lietā bija diplomātiskā dokumenta slepenība un šīs robežas pārkāpšana. ECT šajā lietā pēc būtības analizē faktiski patieso dokumenta citātu attēlojumu plašākai sabiedrībai. Tiesa norādīja, ka ļoti būtiska ir valoda un izteiksmes līdzekļi, kas tika lietoti rakstos. Tika uzsvērts, ka frāzes rakstā tika iekļautas bez kopējā konteksta. Būtu bijis iespējams publicēt pilno dokumenta tekstu, tādējādi ļaujot sabiedrībai pašai iepazīties un spriest par tajā iekļauto informāciju. Veids, kādā raksti tika pasniegti, proti, ar sensacionāliem virsrakstiem, vairāk liecināja par žurnālista vēlmi publicēt skandalozu rakstu, nevis informēt sabiedrību par tai nozīmīgām norisēm. Vēl jo vairāk, šie virsraksti nav nepieciešami, lai informētu sabiedrību, drīzāk tie vienkārši lika uzskatīt, ka persona nav piemērota amatam. Visbeidzot, tiesa norādīja, ka šie raksti bijuši neprecīzi, jo radīja neprecīzu notikumu laika līniju. Šo iemeslu dēļ ECT secināja, ka šie raksti nav sabiedrības interesēs, žurnālists, tos publicējot, ir pārkāpis savus žurnālista pienākumus, savukārt viņa tiesības uz vārda brīvību, piemērojot naudas sodu, nav tikušas pārkāptas.¹⁰⁰ ECT ir atzinusi, ka konteksts ir ļoti nozīmīgs faktiski pareizas informācijas attēlošanai. Arī neprecīzi attēlota faktiski pareiza informācija vairs nav uzskatāma par faktiski pareizu informāciju.

⁹⁸ ECT 07.11.2017. spriedums lietā Egill Einarsson pret Islandi (iesnieguma Nr.24703/15), paras 41 - 52

⁹⁹ ECT 10.12.2007. spriedums lietā Stoll pret Šveici (iesnieguma Nr.69698/01)

¹⁰⁰ Ibid, paras 145-152

Konteksta nozīmīgumu patiesas informācijas gadījumā izvērtēja ASV Otrā apriņķa Apelācijas instances tiesa spriedumā *Martin v. Hearst Corporation*¹⁰¹, kur ziņu portāla arhīvā bija saglabājies raksts par personas arestu saistībā ar aizdomām, ka persona nelegāli uzglabā lielu daudzumu narkotisko vielu. Vēlāk persona tika attaisnota, tomēr šis raksts saglabājās internetā. Persona vēlējas, lai raksts tiktu izņemts, pamatojoties uz to, ka tas kļuvis nepatīss un ir neslavu ceļošs. Cita starpā, persona arī vēlējas izmantot savas tiesības tikt aizmirstam, lai aizsargātu savu reputāciju.

Tiesības tikt aizmirstam ir EST 2014. gadā nodibināts tiesību institūts.¹⁰² Tas paredz, ka, ja informācija nav sabiedrības interesēs, un persona var pierādīt, ka šī informācija ir nesvarīga, neatbilstoša vai pārmērīga, persona var lūgt interneta meklējuma programmai konkrētas meklējumu hipersaites neattēlot.¹⁰³ Šo tiesību atzinusi arī ECT¹⁰⁴ un virkne nacionālo tiesu.¹⁰⁵ Tiesības tikt aizmirstam var kalpot par tiesību aizsardzības līdzekli gadījumos, kad patiesa informācija aizskar personas reputāciju, taču ne vienmēr šis institūts būs efektīvs, jo jāpierāda gan sabiedriskās intereses neesība, gan kāds no minētajiem kritērijiem.

Atgriežoties pie *Martin v. Hearst Corporation*, tiesa šajā lietā norādīja, ka prasītājam nav iespējams atdarīt vēsturi, un fakts par personas arestu paliek patīss. Šim tiesas vērtējumam autore pievienojas. Tālāk tiesa vērtēja personas norādījumus, ka, pat ja šis arests ir faktiski patīss, raksts tomēr ir neslavu ceļošs, jo “atklāj tikai daļu no stāsta”. Šādu prasītāja argumentāciju tiesa nepieņēma un norādīja: “Personas aresta attēlojums publikācijā bez vēlāka papildinājuma varētu nebūt tik pilnīgs situācijas attēlojums kā persona to vēlētos, tomēr tas neapgalvo neko nepatīsu par šo personu.” Tiesa vispārīgi atzina deliktgadījumus, kad persona varētu teorētiski tikt aizskarta publikācijas kontekstā, tomēr norādīja, ka šis nav tas gadījums, jo informācija par kriminālizmeklēšanu uzsākšanu un arestiem ir tik nozīmīga, ka tiek aizsargāta pat gadījumos, kad personas vaina netiek pierādīta un kriminālā sodāmība

¹⁰¹ ASV Otrā apriņķa Apelācijas tiesas 28.01.2015. spriedums lietā *Martin v. Hearst Corporation* (777 F.3d 546, Docket No. 13-3315 (2d Cir. 2015))

¹⁰² EST 13.05.2014. spriedums lietā *C-131/12 Google Spain SL and Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*

¹⁰³ Forde A. Implications of the Right to Be Forgotten, *Tulane Journal of Technology and Intellectual Property*, Vol. 18, 2015, Issue 1, 89.p.; Sk. arī: Riordan J. The liability of internet intermediaries. Oxford: Oxford University Press, 2016, 326.p.; Slane A. Search Engines and the Right to Be Forgotten: Squaring the Remedy with Canadian Values on Personal Information Flow. *Osgoode Hall Law Journal* 55.2, 2018, 373.p.

¹⁰⁴ ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. un W.W. pret Vāciju* (iesnieguma Nr. 60798/10 65599/10)

¹⁰⁵ Ķīnas Pekinas Pirmās Instances Tautas tiesas 25.12.2015. spriedums lietā *Ren Jiayu and Beijing Baidu Netcom Technology Co., Ltd.* (中民终字第09558号); Japānas Augstākās tiesas 31.01.2017. spriedums lietā *Plaintiff x pret Google* (2016 (Kyo) 45); Spānijas Augstākā tiesa 05.04.2016. spriedums lietā *Don Alfonso v Google Spain* (210/2016); Lielbritānijas Pirmās instances tiesas 13.04.2018. spriedums lietā *NT1 and NT2 v. Google LLC* ([2018] EWHC 799 (QB))

nav konstatēta.¹⁰⁶ Šādam tiesas vērtējumam autore kategoriski nepiekrīt. Ir būtiski, kādā kontekstā un veidā šāda informācija tiek publicēta. Autore vēlas uzsvērt, ka arī šādi personas reputācija var tikt smagi aizskarta, un nepierādītas apsūdzības nav sabiedrības interesēs. ASV tiesa lietā nepietiekami izvērtēja kontekstu, tādēļ nenodrošināja personas tiesību aizsardzību.

Tā kā reputācijai ir būtiska personas precīza attēlošana, jau esošais “informācijas izplatības veida un patiesuma” izvērtējuma kritērijs būtu jāpaplašina ar izvērtējuma elementu - visu informācijas kopējo kontekstu. Autores ieskatā, lai nepadarītu jau esošo kritēriju pārlietu plašu, informācijas konteksts arī varētu tikt noteikts kā jauns un atsevišķs izvērtējuma kritērijs patiesas informācijas gadījumos līdztekus jau esošajiem kritērijiem.

Šajā saistībā var minēt un būtu jāizvairās tiesai piemērot ASV tiesībās pastāvošo “innocent construction rule” jeb nevainīgās konstrukcijas likumu. Šis princips nozīmē, ka ASV tiesām, izvērtējot šķietami apvainojošus izteikumus, tie jāuztver un jāinterpretē vismaigākajā iespējamā veidā, lai galā tomēr atzītu izteikumus par neaizskarošiem.¹⁰⁷

Šis princips pieprasa, lai tiesas, kad apsver izteikumus kontekstā, piešķir izteiktajiem vārdiem to dabīgo un pašsaprotamo nozīmi. Pat tad, ja ir iespējams interpretēt, ka izteikums nav reputāciju un personas tiesības aizskarošs, jāpiemēro šī interpretācija.¹⁰⁸ Šāda tiesu pieeja ir krasi kritizēta, un, piemēram, Ilinoisas štats no tik šauras un cietušo aizskarošas pieejas ir atteicies.¹⁰⁹ Šāda pieeja nav pieļaujama, jo pārmērīgi sašaurina atzīto aizskārumu loku. Piemēram, ja kāda persona tiek nodēvēta latviešu valodas frazeoloģismā “ne cepts, ne vārīts”, katru vārdu izvērtējot pēc to maigākās nozīmes varētu šķist, ka tiek runāts par kulināriju, un vārdos nav nekā aizskaroša. Tomēr teiciena ietvaros lasītājs sapratīs ne maigāko nozīmi, bet gan otru – persona ir nekāda, nav vērā ņemama.

2.3.2. Brīvi un viegli pieejamās informācijas daudzums

Nākamais aspekts, kas autores ieskatā ir ļoti būtisks, izvērtējot patiesas informācijas nodarīto aizskārumu, ir sabiedrībai pieejamais kopējās informācijas par notikušo apjoms. Piemēram, informācija par izmeklēšanas uzsākšanu, kas faktiski notikusi un pārpublicēta ar

¹⁰⁶ ASV Otrā apriņķa Apelācijas tiesas 28.01.2015. spriedums lietā Martin v. Hearst Corporation (777 F.3d 546, Docket No. 13-3315 (2d Cir. 2015))

¹⁰⁷ Innocent-Construction Rule Law and Legal Definition. Pieejams: <https://definitions.uslegal.com/i/innocent-construction-rule/> [aplūkots 03.05.2019.]; Sk. arī: Youm K. The innocent construction rule: Ten years after modification. Communications and the Law, 1992, 14(4), p. 49-74

¹⁰⁸ ASV Apriņķa Ilinoisas štata Ziemeļu Apriņķa tiesas 05.04.2002. spriedums lietā Republic Tobacco Co. pret N. Atl. Trading Co. (254 F. Supp. 2d 985 (2003)); ASV Ilinoisas štata augstākās tiesas 23.01.1962. spriedums lietā John pret Tribune Co. (24 Ill.2d 437 (1962))

¹⁰⁹ Larson D. Resolving the Paradox of the Innocent Construction Rule. 7 American Journal of Trial Advocacy 481, 1984, p.491

virsrakstu “Atmaskošana!”, ir atrodama pirmajos meklējumu rezultātos interneta meklējumprogrammā, ievadot personas vārdu. Savukārt raksts par šīs pašas personas attaisnošanu, lai gan pieejams, atrodas piecpadsmītajā meklējumprogrammas lapā. Vidusmēra lasītājs, izmantojot tādus pašus atslēgas vārdus, visticamāk, nepieklūs šai izskaidrojošajai informācijai. Tādā situācijā šis otrais informācijas avots nav tik brīvi un viegli pieejams, tādēļ kopumā radīs lasītājam iespaidu par personas vainu, aizskarot šīs personas reputāciju.

Lietā *Węgrzynowski un Smolczewski pret Poliju*¹¹⁰ ECT analizēja, kas ir uzskatāma par uzticamu informāciju. Lietā žurnālisti publicēja rakstu, kurā apsūdzēja juristus par iesaistīšanos šaubīgos darījumos ar vairākiem politiķiem. Raksts sastāvēja no apgalvojumiem, ka juristi kļuvuši visai turīgi, izmantojot to pozīcijas. Šis raksts netika balstīts uz uzticamu informāciju, drīzāk baumām un pieņēmumiem. Par rakstu drukātā versijā juristi iepriekš sūdzējās nacionālajās tiesās, kur tika atzīts, ka raksts tiešām bijis prettiesisks. Attiecīgi šīs lietas situācijā nav runa par faktiski patiesu informāciju. To atzina arī ECT, norādot, ka nav šaubu par to, ka personas tiesības konkrētais raksts tik tiešām ir pārkāpis. Šajā lietā personas sūdzējās nevis par pašu rakstu, bet gan par to, ka informācija par rakstu atrodas internetā, jo raksts saglabājās interneta arhīvā, kā dēļ personas ir cietušas morālo kaitējumu, un tā atrašanās internetā turpina aizskart personu reputāciju.

Saskaņā ar ECT praksi ECK 10. pants aizsargā interneta arhīvus.¹¹¹ Interneta arhīvi ir tie, kas atļauj momentānu piekļuvi ziņām un informācijai, kas ir būtiski izglītības un vēstures izziņāšanas iespēju nodrošināšanai. Sevišķi būtiska ir momentānā piekļuve un tas, ka šie arhīvi ir bezmaksas.¹¹²

Lietā *Węgrzynowski un Smolczewski pret Poliju*, ECT neuzskatīja, ka ir noticis personas ECK 8. panta tiesību pārkāpums, jo nacionālās tiesas esot pareizi izvērtējušas personu tiesību aizskārumu. ECT arī norādīja, cik nozīmīgi ir sabiedrībai saņemt pilnu informāciju, jo tikai tādējādi var nodrošināt personas reputācijas aizsardzību.¹¹³

No šīs lietas autore secina, vēlas uzsvērt un izvirzīt vēl vienu aspektu, kas būtu jāizvērtē gadījumos, kad informācija ir faktiski patiesa. Proti, būtu nepieciešams izvērtēt, cik plašs un pilnīgs faktiski patiesās informācijas daudzums ir pieejams sabiedrībai ar konkrēto publikāciju/ meklējumu rezultātiem u.c. Tā kā šis aspekts nav cieši saistīts ar kādu no jau esošajiem kritērijiem, tas varētu tikt noteikts kā jauns papildu izvērtēšanas kritērijs.

¹¹⁰ ECT 16.07.2013. spriedums lietā *Węgrzynowski un Smolczewski pret Poliju* (iesnieguma Nr.33846/07)

¹¹¹ ECT 10.03.2009. spriedums lietā *Times Newspapers Ltd pret Lielbritāniju* (iesnieguma Nr.3002/03 23676/03), para 27;

¹¹² *Ibid.*

¹¹³ ECT 16.07.2013. spriedums lietā *Węgrzynowski and Smolczewski pret Poliju* (iesnieguma Nr.33846/07), para 66

Līdz ar to personas reputācijas aizskārums ar faktoloģiski patiesu informāciju gadījumos jānosaka, vai sabiedrībai ir viegli pieejama visa un pilnīga informācija vai tomēr, lai noskaidrotu objektīvo patiesību, personai būtu jāveic papildu izpēte. Ja šāda izpēte jāveic, tad centrālais jautājums ir - cik vieglā veidā un kādas pūles personai tas var radīt. Tas ir būtiski, jo, ja informācija nav pieejama gana vieglā veidā, nav iegūstams pilnais fakts. Tādēļ grūti atrodamas patiesās informācijas gadījumā personai nemaz nav dota un faktiski tiek atņemta iespēja noskaidrot informācijas kontekstu un pilnīgumu. Šo iemeslu dēļ šis papildu izvērtējuma kritērijs būtu īpaši būtisks patiesas informācijas gadījumos.

2.3.3. Laika periods, kas pagājis starp notikumiem un publikāciju

Pēdējais aspekts, kas, autoresprāt, sevišķi jāakcentē aizskārums ar patiesu informāciju gadījumos, ir laika periods, kas pagājis starp notikumiem un publikāciju, kas šos notikumus atspoguļo. Šis izvērtējuma elements šobrīd daļēji tiek vērtēts zem pirmā izvērtēšanas kritērija (sabiedriskās intereses), tomēr samērā šauri.

ECT savā spriedumā lietā *Sōro pret Igauniju*, lai gan ne paplašināti, jo aizskārums prettiesiskums bija acīmredzami nosakāms, izvērtējot personas reputācijas aizskārums ar patiesu informāciju, akcentēja aizritējušā laika ilgumu un tā ietekmi uz sabiedrības interesi uz patieso informāciju par personu.¹¹⁴

Šajā lietā Igaunijā pēc demokrātiskas iekārtas atjaunošanas un PSRS režīma sabrukšanas par personām, kas bija saistītas ar Igaunijas un PSRS Valsts drošības komiteju, tika publicētas ziņas par to saistību ar PSRS iekšējās inteliģences organizācijām. 2004. gadā šāda informācija tika publicēta arī par pieteicēju, kas bija Valsts drošības komitejas šoferis. Pieteicējs uzskatīja, ka nav godīgi vienādus paziņojumus izplatīt par visām personām, tajā skaitā tām, kas veica tikai tehniskus darbus PSRS organizācijās. ECT sākotnēji atzīmēja, ka šo Valsts drošības komitejas ziņu publicēšana ir atzīstama par nopietnu iejaukšanos personas privātajā dzīvē. Tālāk ECT vairāk gan pievērsās analīzei, kā dēļ īsti nav saprotams, ka sabiedrībai bija svarīgi uzzināt informāciju, ka prasītājs ir Valsts drošības komitejas šoferis. Tiesa papildus norādīja, ka laika periodā kopš Igaunijas neatkarības atjaunošanas un raksta par prasītāju publicēšanas šī informācija ir zaudējusi jebkādu sabiedrisko interesi. Tiesa konstatēja arī sekas - prasītājs publikācijas dēļ bija spiests pamest savu darbu. Šo iemeslu dēļ ECT atzina, ka ir bijis prasītāja tiesību uz privāto dzīvi pārkāpums.¹¹⁵ Cita starpā, tiesa uzsvēra sabiedrības intereses zudumu pēc noteikta laika perioda, kas bija pagājis starp

¹¹⁴ ECT 03.09.2015. spriedums lietā *Sōro pret Igauniju* (iesnieguma Nr.22588/08)

¹¹⁵ *Ibid*, paras 56-64

notikušo un informācijas reālo publicēšanu. Lai gan šajā lietā ECT izskatīja personas reputācijas aizskārumu ar faktiski patiesu informāciju, lietā bija specifiski apstākļi, jo šis jautājums bija sensitīvs valstij un Igaunijas pārkāpums bija acīmredzami konstatējams pārkāpuma nopietnības dēļ. Tādēļ ECT laika perioda izvērtējumu neizvirzīja par vispārīgu principu, taču autore uzskata, ka tā izvērtējums būtu nepieciešams visās lietās, kur personas reputācija ir tikusi aizskarta ar patiesu informāciju.

Pagājušā laika posma garums ir bijis būtisks arī citām tiesām, lai informāciju par personu atzītu par sabiedrībai un tās interesei nesvarīgu. Piemēram, Brazīlijas Augstākā tiesa atzina par nesvarīgu informāciju par kriminālizmeklēšanu pret personu par aizdomām korupcijā. Izmeklēšana bija izbeigta pierādījumu trūkuma dēļ. Šajā lietā tiesa atzina, ka desmit gadi, kas bija pagājuši, ir pietiekams daudzums, lai zustu sabiedrības interese.¹¹⁶ Arī citā lietā, kur bija publikācija par seksuāliem nodarījumiem, kuru nodarīšanā persona bija turēta aizdomās, tiesa atzina, ka informācija pēc desmit gadiem vairs nav sabiedrības interesēs.¹¹⁷ Savukārt Turcijas Konstitucionālā tiesa atzina, ka četrpadsmit gadus sena informācija par personas arestu par narkotiku lietošanu arī vairs nav sabiedrības interesēs.¹¹⁸

Jāņem vērā, ka šī tiesu prakse gan atšķiras no *Sōro pret Igauniju*, jo personas šajās lietās izmantoja savas tiesības tikt aizmirstām - šī informācija, lai gan faktiski patiesa, nebija tikko publicēta, tiesas izvērtēja sabiedrības interesi jau labu brīdi publiski pieejamai informācijai.

Vēl jo vairāk, ECT ir uzsvērusi, ka sabiedrībai, lai noformētu tās viedokli, ir nozīmīga ne tikai šobrīd aktuālā informācija, bet arī informācija, kas, iespējams, ir vecāka, bet konkrētajā situācijā svarīga.¹¹⁹ Piemēram, pirms vēlēšanām ārkārtīgi būtiska ir informācija par politiķiem, kas veido politiskās runas un vēlētajū informētību par personām, kuras tās ievēl, pamatu.¹²⁰ Šāda informācija ne vienmēr būs nesena. Iespējams, ka šādas nozīmes informācija par personu ir pat divdesmit gadus veca, taču ir nozīmīga vēlētajiem vēlēšanu laikā. Tāda rakstura informācija varētu būt, piemēram, personas iepriekšēja iesaiste politiskās organizācijās, tās iepriekšējā darba vieta un citi aspekti.

Pie līdzīga secinājuma ECT nonāca 1.4. nodaļā analizētajā lietā *Fuschmann pret Vāciju*, kur par faktiski patiesu informāciju atzina, ka šī informācija, lai gan tā kādu brīdi sabiedrības interesēs, iespējams, nebija, bet konkrētajā brīdī atkal jau ir.¹²¹ Šāda informācijas būtiskuma ciklu teorija ir arī Nīderlandes Amsterdamas Apgabala tiesai. Izskatot prasību par

¹¹⁶ Brazīlijas Augstākās tiesas 08.05.2018. spriedums lietā DPN pret Google Brasil Internet Ltda (0218767-85.2009.8.19.0001)

¹¹⁷ Čīles Augstākās tiesas 21.01.2016. spriedums lietā Graziani v. El Mercurio (22243-2015)

¹¹⁸ Turcijas Konstitucionālās tiesas 03.03.2016. spriedums lietā N.B.B. (2013/5653)

¹¹⁹ ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. un W.W. pret Vāciju (iesnieguma Nr. 60798/10 65599/10), para 102

¹²⁰ ECT 12.10.2010. spriedums lietā Saaristo un citi pret Somiju (iesnieguma Nr.184/06), para 67

¹²¹ ECT 10.10.2017. spriedums lietā Fuschmann pret Vāciju (iesnieguma Nr.71233/13)

informācijas atzīšanu par sabiedrībai nenozīmīgu, tiesa norādīja, ka informācija par personas kriminālu sodāmību savu sabiedrisko interesi nekad nezaudēs.¹²²

Jāsecina, ka pagājušā laika daudzums starp notikušo un publikāciju ir svarīgs izvērtējuma apstāklis, kas patiesas informācijas aizskārums gadījumā ir jāizvērtē tiesai. Nav iespējams noteikt robežu un fiksētu termiņu, pēc kura informācija zaudēs savu nozīmīgumu un vairs nebūs sabiedrības interesēs, jo katra situācija prasa atsevišķu analīzi. Sabiedriskās intereses kritērija izvērtējuma ietvaros šis aspekts ir īpaši nozīmīgs, jo atšķirībā no nepatiesas informācijas, kas teju nekad nevar būt sabiedrības interesēs, patiesa informācija par personu gan tāda var būt.

¹²² Nīderlandes Amsterdamas Apgabala Pirmās instances tiesas 18.09.2014. spriedums lietā Plaintiff pret Google Netherlands BV (C / 13/569654 / KG ZA 14-960 PS / BB)

3.TIESĪBU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻI REPUTĀCIJAS AIZSKĀRUMA GADĪJUMĀ

3.1. Latvijas regulējums

Latvijas tiesību sistēmā tiesības uz vārda brīvību ir nostiprinātas Satversmes¹²³ 100. pantā. Satversmes 95. pants nosaka, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu. Arī Satversmes tiesas prakse līdzīgi kā ECT prakse apliecina, ka abas Satversmē ietvertās pamattiesības ir vērtējamas vienlīdz svarīgi, un “[..] nosakot robežu starp vārda brīvību un tiesībām uz goda un cieņas aizsardzību, ir nepieciešams nodrošināt taisnīgu līdzsvaru.”¹²⁴ Satversmes 100. pantā brīvības īstenošana saistībā ar pienākumiem un atbildību var tikt pakļauta ierobežojumiem atbilstoši Satversmes 116. pantam, kas noteic, ka Satversmes 100. pantā noteiktās tiesības var ierobežot gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Personas tiesības uz reputāciju izriet no leģitīmā mērķa - citu cilvēku tiesībām.¹²⁵

Latvijas Republikā personas reputāciju aizskārums gadījumos aizsargā Civillikuma¹²⁶ 1635. pants kopsakarā ar Civillikuma 2352.a pantu (pēc 2006.gada grozījumiem 2352.¹ pants)¹²⁷, kurš satur speciālo normu personas goda un cieņas aizskārums aizsardzībai¹²⁸.

2352.¹ panta pirmā un otrā daļa attiecas uz personas godu un cieņu aizskarošām nepatiesām ziņām, savukārt trešā daļa attiecināma kā uz ziņām, tā uz viedokli vai vērtējumu, kas pausts rupjā un aizskarošā formā.¹²⁹ Pirmā un otrā normas daļa izslēdz gadījumus, kad informācija ir bijusi patiesa, tādēļ tās nevar kalpot par tiesību aizsardzības līdzekli darbā aplūkotajā jautājumā. Varētu rasties jautājums, vai trešā normas daļa, tā kā tajā netiek *expressis verbis* pausts, ka ir nepieciešams konstatēt informācijas nepatiesumu, nevar tikt attiecināta uz situāciju, kad patiesa informācija aizskar personas reputāciju un nodara morālo kaitējumu.

Skaidrību šajā jautājumā ieviesusi Augstākā tiesa, nesenajā tiesu prakses apkopojumā¹³⁰ paužot, ka, ja publikācija pārkāpj personas tiesības uz privātās vai ģimenes dzīves

¹²³ Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=57980> [aplūkots 29.04.2019.]

¹²⁴ Satversmes tiesas 29.10.2003. spriedums lietā Nr.2003-05-01, Latvijas Vēstnesis, 2003, Nr.152

¹²⁵ Ibid, 22.p.

¹²⁶ Civillikums: LR likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=225418> [aplūkots 07.05.2019.]

¹²⁷ Augstākās tiesas Senāta 26.01.2005. spriedums lietā Nr. SKC – 41

¹²⁸ Bitāns A. Tiesību attīstība nemantiskā kaitējuma jomā. Jurista Vārds, 2013, Nr. 49 (800), 8.-11.lpp.

¹²⁹ Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību, 25.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas> [aplūkots 07.05.2019.]

¹³⁰ Goda un cieņas civiltiesiskā aizsardzība, 21.lpp. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas> [aplūkots 07.05.2019.]

neaižskaramību, lai gan publiskotā informācija nav nepatiesa, aizskārums nav kvalificējams pēc Civillikuma 2352.¹ panta, tomēr persona ir tiesīga saņemt atlīdzību par morālo kaitējumu, pamatojoties uz Satversmes 92. panta otro teikumu un Civillikuma 1635. pantu.¹³¹ Līdz ar to Latvijā civiltiesiskā kārtībā personai pastāv tiesību aizsardzības līdzekļi darbā pētāmā jautājuma gadījumā.

Savukārt attiecībā uz kriminalizētiem nodarījumiem būtiska tiesību aizskāruma gadījumā Krimināllikuma¹³² 157. pants paredz kriminālsodu par neslavas celšanu. Panta pirmā daļa *expressis verbis* izslēdz faktiski patiesas informācijas gadījumus, nosakot, ka persona tiek saukta pie atbildības par apzināti nepatiesu, otru personu apkaunojošu izdomājumu tīšu izplatīšanu iespēstā vai citādā veidā pavairotā sacerējumā, kā arī mutvārdos, ja tā izdarīta publiski (neslavas celšana). Savukārt otrā panta daļa noteic, ka persona saucama pie kriminālatbildības par neslavas celšanu masu saziņas līdzeklī. Professore V. Liholaja komentējusi, ka Krimināllikuma izpratnē abu daļu neslavas celšanas priekšmets ir izdomājums, kas var attiekties uz apstākli vai faktu un apkauno cietušo.¹³³ Šis kriminālpārkāpuma sastāvs var būt tikai tajos gadījumos, kad tiek konstatēts, ka cietušo apkaunojošie fakti neatbilst īstenībai.¹³⁴

Latvijas regulējumā krimināltiesībās tiek strikti nodalīts informācijas nepatiesums, tādēļ pat tad, ja personas reputācija tiktu aizskarta ar patiesu informāciju, šāds nodarījums nav kriminalizēts, un nodarītāju pie kriminālatbildības saukt nebūtu iespējams. Varētu argumentēt, ka tas nenodrošina pilnīgu personas tiesību aizsardzību, jo izslēdz virkni būtisku gadījumu, kad personas tiesību aizskārums var tikt konstatēts, un persona var prasīt tikai morālā kaitējuma atlīdzināšanu civiltiesiskā kārtībā. Autore tam nevar piekrist, jo vārda brīvība demokrātiskā sabiedrībā ir viens no galvenajiem stūrakmeņiem demokrātijas efektīvā nodrošināšanā. Ir atzīts, ka pat nelielu sodu noteikšana vārda brīvības jomā gan uz indivīdu, gan visu sabiedrību atstāj negatīvu ietekmi (angļu val. - *chilling effect*) un tāpēc pieļaujama tikai izņēmuma gadījumos.¹³⁵ Kriminalizējot nodarījumus, personas reputācijai ar patiesu informāciju iespējamais negatīvais efekts varētu būt augsts, radot sabiedrībā bailes paust pat patiesu informāciju, ja tādēļ ir iespējama saukšana pie kriminālatbildības. Tādējādi veidotos tendence informāciju nepaust vispār.

¹³¹ Augstākās tiesas Senāta 01.02.2012. spriedums lietā Nr. SKC-8/2012, 9.6. p.; Skat. arī: Augstākās tiesas Senāta 20.02.2008. spriedums lietā Nr. SKC-73/2008, 8.p.; Augstākās tiesas Senāta 05.12. 2018. lēmumu lietā Nr. SKC-1484/2018; Augstākās tiesas Civillietu departamenta 29.03.2018. spriedums lietā Nr. SKC-72/2018

¹³² Krimināllikums: LR likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=88966> [aplūkots 02.05.2019.]

¹³³ Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Otrā daļa (IX-XVII nodaļa). otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 440.lpp.

¹³⁴ Ibid.

¹³⁵ ECT 21.03.2002. spriedums lietā Nikula pret Somiju (iesnieguma Nr.31611/96), paras 54, 55; Satversmes tiesas 02.07.2015. spriedums lietā Nr. 2015-01-01, 16.7.p, Latvijas Vēstnesis, 2015, Nr.129

Personai Latvijā ir tiesības vērsties vispārējās jurisdikcijas tiesā savu tiesību uz reputāciju aizskāruma gadījumā, pamatojoties uz Civillikuma 1635. pantu un Satversmes 92. pantu. Savukārt vispārējās jurisdikcijas tiesai, ņemot vērā to, ka judikatūra un tiesību doktrīna cilvēktiesību jomā Latvijā aizvien ir veidošanās stadijā, un ECT judikatūra var samērā vienkārši palīdzēt noskaidrot nacionālo tiesību normu saturu un piemērošanas metodoloģiju komplicētās situācijās¹³⁶, kā arī atklāj starptautiski aizsargāto tiesību saturu, jāņem vērā ECT noteiktie izvērtējuma kritēriji un aspekti, kas akcentēti darba 2. nodaļā.

3.2. ASV tiesību institūts false light jeb nepatiesa gaisma

Kā šajā darbā konstatēts, ar patiesu informāciju iespējams aizskart personas reputāciju. Tomēr ECT savā praksē šādus gadījumus apskatījusi reti un specifiskās situācijās, kas pēc būtības nozīmē, ka personas tiesību aizsardzība ne vienmēr būs garantēta.

Šajā nodaļā autore, lai gūtu atšķirīgu ieskatu problēmjautājuma risināšanā, aplūkos “false light” jeb nepatiesas gaismas tiesību institūtu, kas pastāv no Kontinentālās Eiropas tiesību sistēmas atšķirīgajā ASV, kur ir anglosakšu tiesību sistēma. Ar šī institūta palīdzību personas var aizsargāt savu reputāciju arī gadījumos, kad aizskārums noticis ar faktiski patiesu informāciju. Tiks izvērtēts, vai šo tiesību institūtu varētu piemērot arī ECT jurisdikcijā.

Nepatiesa gaisma ir termins, kas tiek izmantots gadījumos, kad personas privātā dzīve ir aizskarta tādā veidā, ka persona tiek attēlota, radot negatīvu vai nepareizu iespaidu par šo personu.¹³⁷

3.2.1 Institūta izcelsme

Šī tiesību institūta, atšķirībā no anglosakšu tiesībās raksturīgās tiesību izcelsmes no tiesu nolēmumiem, izcelsme ir citāda. Institūtu radīja Dīns Prossers (Dean Prosser), viens no sava laika zinošākajiem un aktīvākajiem ASV deliktu tiesību zinātniekiem. 1960. gadā viņš pirmais publicēja zinātnisku publikāciju, kur bija analizējis 50 ASV spriedumus, no kuriem, viņaprāt, bija izsecināms nepatiesas gaismas tiesību institūts.¹³⁸ Pirms šīs publikācijas ASV tiesu nolēmumos nepatiesas gaismas jēdziens nebija atrodamas.¹³⁹ Savā publikācijā Prossers

¹³⁶ Mits M. Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra Latvijas Republikas Augstākās tiesas nolēmumos, 47.lpp. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/citi> [aplūkots 27.03.2019.]

¹³⁷ Restatement of Torts, Second. The American Law Institute, 1997, para 652A-E

¹³⁸ Kelso J. False Light Privacy: A Requiem. 32 Santa Clara L. Rev., 1992, 783.p.

¹³⁹ Prosser W. Privacy. 48 Cal. L. Rev., 1960, 398-401. p.

uzsvēra, ka šis ir viens no delikttiesisku tiesību uz privāto dzīvi aizskārumu veidiem, jo tas: “sastāv no publikācijas, kas attēlo personu nepatiesā gaismā sabiedrības acīs”.¹⁴⁰

Mūsdienās nepatiesa gaismā ir atsevišķs tiesību institūts, lai gan tiesu nolēmumos ne vienmēr tas tiek izdalīts kā atsevišķa tiesība, bet gan drīzāk neslavas celšanas sastāvdaļa, jo vairāku ASV štatu tiesu ieskatā šie abi institūti ir pārlietu līdzīgi viens otram, lai tos atsevišķi izdalītu.¹⁴¹ Vairākas valstis ir apsvērušas šī tiesību institūta nepieciešamību un beigās noraidījušas kā nevajadzīgu. Piemēram, Lielbritānijas tiesas nepatiesu gaismu ir pilnībā noraidījušas, jo šis tiesību institūts pārlietu pārklājas ar pastāvošo neslavas celšanu, konfidencialitātes aizskārumu, dažādu līgumu pārkāpumu, morāla kaitējuma atlīdzināšanu un citiem.¹⁴² Jānorāda gan, ka valstis, kas noraidījušas nepatiesas gaismas institūtu, arī ir bijušas anglosakšu tiesību sistēmas valstis. Kontinentālajā Eiropā tiesas institūta nepieciešamību nav izsvērušas.

Pat ne visi ASV štati atzīst nepatiesas gaismas institūtu. Piemēram, lietā *Renwick* Ziemeļkarolīnas Augstākā tiesa noraidīja šī institūta nepieciešamību, jo tas ir pārāk līdzīgs neslavas celšanas institūtam.¹⁴³ Arī Teksasas štats to ir noraidījis.¹⁴⁴ Tomēr Teksasā tiesas ir attīstījušas samērā līdzīgu neslavas celšanas institūtu, kad konkrēti fakti, pilnībā vai daļēji patiesi, ir publicēti tādā veidā, ka tie rada kontekstuāli nepatiesu vai pat aizskarošu iespaidu, izmantojot šos faktus maldinošā veidā.¹⁴⁵ Šāda Teksasas štata pieeja ir visai līdzīga darba 2.3.1. nodaļā analizētajam papildu kopējā konteksta aspektam, kura izsvēršana autore ieskatā ir nepieciešama.

Līdz ar to nepatiesa gaismā, lai gan pastāvoša jau teju sešdesmit gadus, nav atzīstama par stabilu un plaši piemērotu tiesību institūtu, jo to pielieto tikai daļā ASV štatu. Liela daļa citu štatu šo tiesību ir noraidījuši, jo tā ir līdzīga neslavas celšanai, kā arī var būt drauds izteiksmes brīvībai.

¹⁴⁰ Prosser W. Prosser and Keeton on the law of torts /W. Page Keeton, general ed. St.Paul: West Publishing Co., 1984, p.863

¹⁴¹ Prosser W. Privacy. 48 Cal. L. Rev., 1960, 398-401. p.

¹⁴² Lielbritānijas tiesas 09.12.1964. spriedums lietā *Duchess of Argyll v. Duke of Argyll* (1 All E.R.611 (1965))

¹⁴³ ASV Ziemeļkarolīnas štata Augstākās tiesas 06.03.1984. spriedums lietā *Renwick v. News and Observer Pub. Co.* (304 S.E.2d 593 (1983))

¹⁴⁴ ASV Teksasas štata Augstākās tiesas 22.06.1994. spriedums lietā *Cain v. Hearst Corp.* (878 S.W.2d 577, 580-81 (Tex. 1994))

¹⁴⁵ ASV Teksasas štata Augstākās tiesas 21.12.2000. spriedums lietā *Turner v. KTRK Television, Inc.* (38 S.W.3d 103, 115 (Tex. 2000))

2.3.2. Kas ir nepatiesa gaisma un kā tā atšķiras no neslavas celšanas

Pēc būtības nepatiesa gaisma ir delikta aizskārums veids, kas aizskar personas tiesības uz privāto dzīvi un ir ļoti līdzīgs neslavas celšanas (*defamation*) deliktam.¹⁴⁶ Nepatiesa gaisma ir plašāks jēdziens, kas sevī ietver neslavas celšanu. Tā tas ir tādēļ, ka abos gadījumos personas tiesības uz privāto dzīvi un reputācija tiek aizsargātas. Teju vienmēr persona var izmantot nepatiesas gaismas institūtu, bet, ja informācija ir nepatiesa, var tikt izmantots arī neslavas celšanas institūts, kura pierādīšana ir daudz vienkāršāka, efektīvāka un tādēļ īstenota biežāk.

Nepatiesas gaismas aizskārums gadījumā personai ir liegta iespēja kontrolēt tās publisko tēlu, personību, un tas ir veikts dziļi aizskarošā veidā.¹⁴⁷ Darbā pētītais reputācijas aizskārums ar patiesu informāciju atbilst nepatiesas gaismas būtībai.

Jēdziena “nepatiesa gaisma” būtība ir nozīmīga un pamatīga personas neprecīza attēlošana, kas skar šīs personas personību, vēsturi, aktivitātes, uzskatus un objektīvi attēlo šo personu nepatiesā pozīcijā to personu priekšā, kam šī informācija tiek nodota.¹⁴⁸

Ilinoisas štata Augstākā tiesa norādījusi: “Mērķis nepatiesas gaismas institūtam ir gluži vienkāršs - tas ir nedefinēt un aizsargāt to personu privātās dzīves daļu, uz kuru mums katram ir tiesības”.¹⁴⁹ 1990. gadā Ilinoisas Ziemeļu reģiona Federālā Apgabala tiesa noraidīja iespējamību atteikties no nepatiesas gaismas institūta. Lietā *Lovgren*¹⁵⁰ tiesa norādīja, ka neslavas celšana un nepatiesa gaisma, iespējams, nevar tikt un nav pilnībā nošķiramas, bet tās ne vienmēr ir viena otru aptverošas un nevarētu tikt uzskatītas par identiskām - nepatiesas gaismas institūts garantē aizsardzību pat gadījumos, kad nav neslavas celšanas.

Jāpiemin, ka nepatiesa gaisma ne vienmēr ir saistīta ar negatīvu reputācijas aizskārums. Tiesas ir izskatījušas lietas, kur prasītāja reputācija pat drīzāk ir pozitīvi ietekmēta, bet viņš prasa atzīt nepatiesas gaismas aizskārums. Lietā *Binns v. Vitagraph*¹⁵¹ prasītāja sūdzība tika apmierināta. Viņš uzskatīja, ka mākslas filma ir attēlojusi viņu nepatiesā gaismā, šajā filmā iekļaujot viņa attēlus par pasažieru glābšanu no avarējuša kuģa. Prasītāja nosūtītā ziņa bija iemesls, kādēļ ieradās palīdzība. Prasītājs tika attēlots kā patiess varonis -

¹⁴⁶ "False Light" Claims in California Law. Pieejams: <https://www.shouselaw.com/personal-injury/false-light> [aplūkots 26.03.2019.]

¹⁴⁷ McLean D. False Light Privacy, Communications and the Law, 1997, Vol. 19, No. 1, 68.p.

¹⁴⁸ ASV Ziemeļkarolīnas štata Augstākās tiesas 06.03.1984. spriedums lietā *Renwick v. News and Observer Pub. Co.* (304 S.E.2d 593 (1983))

¹⁴⁹ ASV Ilinoisas štata Otrā apriņķa Apelācijas tiesas 04.12.1992. spriedums lietā *Kolengas v. Heftel Broadcasting* (607 N.E.2d 201 (Ill. 1992))

¹⁵⁰ ASV Ilinoisas štata Augstākās tiesas 02.02.1989. spriedums lietā *Lovgren v. Citizens First National Bank* (126 Ill. 2d 411 (1989))

¹⁵¹ ASV Ņujorkas štata Apelācijas tiesas 30.12.1913. spriedums lietā *Binns v. Vitagraph Co.* (210 N.Y. 51 (N.Y. 1913))

notikuma glābējs, līdz ar to reputācija bija pat uzlabota, nevis nesamērīgi aizskarta, tādēļ šajā lietā nav saskatāma neslavas celšana. Šīs lietas fakti precīzi atbilda nepatiesās gaismas attīstītajiem kritērijiem - informācija bija pārspīlēta, neapmelojoša un kontekstā tika sagrozīts publiskas personas attēlojums.¹⁵² Tātad nepatiesās gaismas institūts tiek piemērots plašāk nekā tikai tad, kad personai radītās sekas ir reputācijas aizskārums. Institūts tiek piemērots, kad reputācija tikusi mainīta jebkādā veidā.

Kopumā var secināt, ka šis tiesību institūts ir ļoti asi kritizēts, jo daudzi uzskata, ka šī tiesība atvēsina brīvu sabiedrisko runu. Var piekrist, ka tiek apdraudēta vārda brīvība, jo patiesai, precīzai informācijai netiek nodrošināta samērīga aizsardzība no nepatiesās gaismas prasībām.

2.3.3. Kā nepatiesā gaisma var tikt piemērota?

Šī tiesību institūta piemērošanai ir trīs vai četri kritēriji (tas atkarīgs no konkrētā ASV štata, kur tiesība tiek piemērota), kam jāīstenojas, lai varētu piemērot nepatieso gaismu. Nosaukumi kritērijiem dažādos štatos var nedaudz atšķirties, taču to pamatdoma ir līdzīga.

Pirmais kritērijs tiek dēvēts par “publiskās izplatības plašumu”.¹⁵³ Lai informāciju varētu uzskatīt par publiski plaši izplatītu, informācijas saņēmēju skaits, atšķiras un tiek izvērtēts katrā individuālā lietā. Lietā *Kerby v. Hal Roach Studios* Kalifornijas štata Apelācijas instances tiesa konstatēja, ka vēstule, ko parakstījusi aktrise un dziedātāja, bet kas bez viņas ziņas tikusi izplatīta tūkstošiem nejauši izvēlētu vīriešu, ir gana plaši izplatīta¹⁵⁴. Ar vēstuli aktrise tika attēlota nepatiesā gaismā, liekot tās saņēmējiem domāt, ka aktrise būtībā aicina vīriešus uz randiņiem.¹⁵⁵ Citā Kalifornijas štata lietā, kur atbildētājs bija izplatījis informāciju lauku kluba ziņu lapā, tiesa neuzskatīja, ka informācija ir gana plaši izplatīta.¹⁵⁶

Otrais kritērijs ir noteikt, vai publikācijā skaidri ir norādīts prasītājs. Šis kritērijs praksē problēmas neraisa, tā kā prasītājs parasti publikācijās skaidri tiek identificēts.

Trešais kritērijs ir noteikt, vai pieteicējs tiek attēlots tādā veidā, ka tas būtu aizskaroši jebkurai saprātīgai personai.¹⁵⁷ Tāpat kā pirmais kritērijs, arī šis katrā lietā vērtējams atsevišķi

¹⁵² ASV Ņujorkas štata Apelācijas tiesas 30.12.1913. spriedums lietā *Binns v. Vitagraph Co.* (210 N.Y. 51 (N.Y. 1913))

¹⁵³ ASV Kalifornijas štata Apelācijas tiesas 15.06.1961. spriedums lietā *Werner v. Times-Mirror Co.* (193 Cal. App. 2d 111)

¹⁵⁴ ASV Kalifornijas štata Apelācijas tiesas 01.17.1942. spriedums lietā *Kerby v. Hal Roach Studios, Inc.* (53 Cal. App. 2d 207.)

¹⁵⁵ *Ibid.*

¹⁵⁶ *Ibid.*

¹⁵⁷ ASV Kalifornijas štata Apelācijas tiesas 28.02.1931. spriedums lietā *Melvin v. Reid* (297 P. 91, 112 Cal. App. 285); ASV Kalifornijas štata Apelācijas tiesas 30.10.1939. spriedums lietā *Matter v. Los Angeles Examiner* (35 Cal. App. 2d 304 (Cal. Ct. App. 1939))

lietas kontekstā. Tas ir prasītāja pienākums pierādīt, ka atbildētāja informācijas izplatīšana norādīja uz kaut ko nepatiesu kopējā kontekstā. Piemēram, tā tas bija ASV Kalifornijas štata apelācijas tiesas lietā *Gill v. Curtis Publishing Co.*, kur tika nofotografēts pāris, un šī fotogrāfija vēlāk tika publicēta kopā ar absolūti nesaistītu rakstu, kur tika aprakstīts, ka mīlestība no pirmā skatiena ir nepareizā veida mīlestība un vairumā gadījumu beidzas ar šķiršanos.¹⁵⁸ Ar prasītājiem šo rakstu nevarēja asociēt, jo tie bija ilggadējā, laimīgā laulībā. Tiesa nolēma, ka ar šo rakstu radītie norādījumi bija kontekstā nepatiesi. Līdzīgi kā ECT, balansējot tiesības uz izteiksmes brīvību un tiesības uz privāto dzīvi, arī te tika apsvērta sabiedrības interese. Tiesa nosprieda, ka šajā rakstā nebija nozīmes, kāds attēls tiktu lietots, tādēļ sabiedrības interesēs nebija attēlu šajā kontekstā redzēt.¹⁵⁹

Trešā kritērija ietvaros tiesas nosaka un piemēro divus galvenos nepatiesas gaismas veidus - sagrozīšanu un sacerēšanu.¹⁶⁰ Sagrozīšana konstatējama, kad ziņu izplatītājs izplata informāciju bez konteksta. Piemēram, Pensilvānijas štata Ziemeļu Apriņķa tiesa izskatīja lietu, kurā prasītājs sūdzējās par dokumentālo filmu par zosu medniekiem. Filmā tika attēlotas zosis, kas ganījās, nākamajā ainā varēja redzēt medniekus, kas mērķēja tuvu zemes līmenim. Vēl nākamajā ainā bija redzami mednieki, paceļot zosis no zemes. Tādējādi skatītājs, redzot šīs ainas un to secību, varēja uzskatīt, ka mednieki medīja zosis, kas atradās uz zemes. Dokumentālā filma bija sagrozījusi faktus – patiesībā zosis tiek šautas gaisā. Šaušana no zemes tiek uzskatīta par nosodošu Pensilvānijā un ASV dienvidu štatos.¹⁶¹ Līdz ar to mednieku reputācija tika sabojāta ar sagrozītu informāciju, kas lika skatītājiem domāt, ka mednieki nodarbojas ar šādām neētiskām medībām.

Otrs veids – sacerēšana ar fikcionāla teksta, tēlu, u.t.m.l. pievienošanu citādi faktiski pareizam darbam. Sacerēšanas pakāpe var atšķirties no nelieliem uzlabojumiem līdz lieliem pievienojumiem un sacerējumiem.¹⁶²

Savukārt kritērijā ietvertā jēdziena “aizskaroši jebkurai personai” nozīme nav skaidra, štatu tiesas to nav precizējušas.¹⁶³ ASV Kalifornijas štata Apelācijas tiesa lietā

¹⁵⁸ ASV Kalifornijas štata Augstākās tiesas 13.02.1953. spriedums lietā *Gill v. Curtis Publishing Co.* (38 Cal. 2d 273.)

¹⁵⁹ *Ibid.*

¹⁶⁰ Middleton K., Lee W., Stewart D. *The Law of Public Communication*. New York: Allyn & Bacon, 2004, 214.p.

¹⁶¹ ASV Pensilvānijas štata Ziemeļu Apriņķa tiesas 27.09.1979. spriedums lietā *Uhl v. CBS* (476 F. Supp. 1134 (W.D. Pa. 1979))

¹⁶² Middleton K., Lee W., Stewart D. *The Law of Public Communication*. New York: Allyn & Bacon, 2004, 217.p.

¹⁶³ "False Light" Claims in California Law. Pieejams: <https://www.shouselaw.com/personal-injury/false-light> [aplūkots 26.03.2019.]

O'Hilderbrandt v. Columbia Broad tikai norādīja, ka šis kritērijs tiek sasniegts, kad informācija ir tik aizskaroša, lai šokētu sabiedrības vispārpieņemtos standartus.¹⁶⁴

Pēdējais kritērijs, kas tiek analizēts, ir, vai atbildētājs bija informācijas publicētājs un vai pastāvēja ļaunprātība. Terminu “faktiska ļaunprātība” 1964. gadā ieviesa ASV Augstākā tiesa lietā *New York Times Company v. Sullivan*¹⁶⁵. Šis kritērijs tiek izmantots gadījumos, lai noteiktu, kad sabiedrībā pazīstama persona var gūt morālā kaitējuma atlīdzinājumu.¹⁶⁶ Turpretī, ja sabiedrībā nepazīstama persona vēlas gūt atlīdzinājumu par nepatiesu gaismu, šis kritērijs nav jāpierāda.¹⁶⁷ Šis kritērijs nozīmē, ka atbildētājs ir paudis kādu informāciju, apzinādamies, ka šī informācija attēlos prasītāju nepatiesā gaismā vai arī atbildētājs to varētu apzināties, taču viņu tas nav uztraucis.¹⁶⁸ Prasība publiskām personām pierādīt otras puses ļaunprātību tiek kritizēta kā pārlietu augsts standarts, kura grūtā izpilde traucē personām aizstāvēt savas tiesības.¹⁶⁹ Šim viedoklim piekrist arī autore, jo privātās dzīves un reputācijas aizskārums ir noticis jebkurā gadījumā. Tāpat kā ECT izvērtējumā publiskas personas pieļaujamās kritikas robežām vajadzētu atšķirties, tomēr otras puses ļaunprātības pierādīšana varētu būt sarežģīta, pat ja publiskā persona atbildētāju pazīst. Turpretī, ja informācijas izplatītājs ir sveša persona, tās psiholoģisko attieksmi citai personai bez tiesas palīdzības noteikt ir teju neiespējami.

Nepatiesās gaismas tiesību institūts autores ieskatā būtu atzīstams Eiropā tikai tad, ja tam veiktu virkni modifikāciju. Pirmie trīs kritēriji - izplatības plašums, attiecināmība uz konkrēto personu un attēlošanas veids, kas ir aizskarošs jebkurai saprātīgai personai - būtu piemērojami, līdztekus tos sapludinot ar jau esošajiem tiesību uz vārda brīvību un privātās dzīves samērošanas ECT izstrādātajiem kritērijiem. Tas ir būtiski, jo vārda brīvības un tiesību uz privāto dzīvi aizsardzība Eiropā būtiski atšķiras no ASV. Neizsverot jau nodibinātos kritērijus un tikai paļaujoties uz pirmajiem trim nepatiesas gaismas kritērijiem, par spīti ASV augstajai izteiksmes brīvības aizsardzībai, notiktu nesamērīga iejaukšanās vārda brīvībā, personu intereses nostādot augstāk par sabiedrisko interesi uzzināt un saņemt informāciju un dažādās informācijas aprites nepieciešamību jeb plurālismu, kas ir nozīmīgs mūsu sabiedrībā un tiesību sistēmā.

Attiecībā uz pēdējo kritēriju tas šīs tiesības pārņemšanas gadījumā nav piemērojams vispār, jo nesamērīgi aizskar sabiedriski zināmas personas tiesības un iespējas aizsargāt savu

¹⁶⁴ ASV Kalifornijas štata Apelācijas tiesas 28.06.1974. spriedums lietā *O'Hilderbrandt v. Columbia Broad, Sys. (Inc., 40 Cal. App. 3d 323)*

¹⁶⁵ ASV Augstākās tiesas 09.03.1964. spriedums lietā *New York Times v. Sullivan* (376 US 254 (1964))

¹⁶⁶ ASV Augstākās tiesas 23.02.1967. spriedums lietā *Curtis Publishing Co. v. Butts* (388 U.S. 130 (1967))

¹⁶⁷ ASV Augstākās tiesas 25.06.1974. spriedums lietā *Gertz v. Robert Welch, Inc.* (418 U.S. 323 (1974))

¹⁶⁸ ASV Augstākās tiesas 19.11.1984. spriedums lietā *Wolston v. Reader's Digest Ass'n* (443 U.S. 157.)

¹⁶⁹ *Wermiel S. Actual Malice. Pieejams: <https://www.mtsu.edu/first-amendment/article/889/actual-malice> [aplūkots 23.03.2019.]*

privāto dzīvi, uzliekot nepamatotu slogu pierādīt aizskārēja ļaunprātību. Tā vietā daudz efektīvāk un mazāk aizskaroši ir izvērtēt informācijas patiesumu, kontekstu un sabiedrības interesi par šo informāciju.

Rezultātā nepatiesas gaismas institūts varētu būt nozīmīgs kā interpretācijas līdzeklis, analizējot attēlošanas veidus un kontekstuāli iespējamus aizskārumus, taču tas kā tiesību aizsardzības līdzeklis nav tieši piemērojams Kontinentālās Eiropas tiesībās. ECT izveidotā tiesību aizsardzības sistēma personu tiesības uz privāto dzīvi un reputācijas aizskārumu var nodrošināt arī ar pastāvošajiem institūtiem, patiesas informācijas gadījumā līdztekus analizējot papildkritērijus.

KOPSAVILKUMS

Pētījuma rezultātā autore izvirza aizstāvēšanai šādas tēzes:

1. ECT ir izveidota vienota un konsekventa prakse aizskāruma izvērtējumam attiecībā uz reputācijas aizskārumu ar nepatiesu informāciju jeb neslavas celšanu (angļu val. – defamation). Šāda vienota tiesu prakse nepastāv gadījumos, kad aizskārums personas reputācijai tiek radīts ar patiesu informāciju.

2. Analizējot ECT praksi tiek secināts, ka līdz šim ir atzīts, ka personas reputācija var tikt aizskarta ar patiesu informāciju pirmkārt, kad šī informācija pati pēc sava rakstura ir bijusi sevišķi privāta, otrkārt, noteiktos gadījumos arī informācija par personu kriminālām apsūdzībām. Gadījumu uzskaitījums nav izsmeļošs un neizslēdz ECT prakses turpmāku attīstību, nosakot arī citus aizskārumu ar patiesu informāciju gadījumus.

3. Informācija, kas balstīta uz ziņām ar faktisko pamatu vai viedokļiem, kuriem ir pietiekama faktiskā bāze, var aizskart personas tiesības uz privāto dzīvi un tās reputāciju, jo, ja publikācijai pamatā ir faktiski patiesa informācija, vidusmēra lasītāja kritikas sliekšnis pret visu kontekstuāli pausto informāciju sarūk vēl vairāk, jo šāda informācija ir ar augstāku ticamības pakāpi.

4. Tā kā patiesas informācijas gadījumā vienīgā, taču būtiska atšķirība ir faktiskais patiesums, aizskārums, bet sekas personai tiek radītas jebkurā gadījumā, visas neslavas celšanas tiesu prakses lietas un to atziņas var piemērot, tās paplašinot un papildinot pētāmā jautājuma vajadzībām.

5. Ne tikai aizskārums ar nepatiesu informāciju gadījumā, bet arī kad aizskārums radīts ar patiesu informāciju, obligāti jānosaka aizskārums nopietnības līmenis. Pēc tā noteikšanas ir jāizvērtē trīspakāpju kumulatīvā testa kritēriji. Izvērtējot nepieciešamības kritēriju, jāpiemēro pieci ECT praksē pastāvošie neslavas celšanas gadījumos piemērotie privātās dzīves un vārda brīvības samērošanas kritēriji.

6. Pieci ECT izstrādātie kritēriji nepieciešamības vērtēšanai aizskārums ar nepatiesu informāciju gadījumos ir gana plaši taisnīgai risinājuma noteikšanai. Tomēr, lai taisnīgi atrisinātu aizskārums ar patiesu informāciju gadījumus, nepieciešams vērtēt papildu aspektus. Izvērtējot sabiedrības interesi, jāanalizē arī laika periods, kas aizritējis starp notikumu un informācijas publikāciju. Izvērtējot informācijas patiesumu un publicēšanas veidu, jāizsver konteksts, kādā patiesā informācija tikusi pasniegta. Līdztekus šiem kritērijiem jāpievieno viens jauns kritērijs - lasītājam brīvi un viegli pieejamās informācijas daudzums.

7. No tiesu prakses induktīvi tiek konstatēts, ka konteksts ir ļoti nozīmīgs arī faktiski pareizas informācijas attēlošanai - arī neprecīzi attēlota faktiski pareiza informācija nav uzskatāma par faktiski pareizu informāciju, jo lasītājs kopumā to uztver ar citu nozīmi.

8. Izvērtējot tiesu praksi un ECT lietu *Sōro pret Igauniju* secināts, ka, lai noteiktu, vai sabiedrībai interese par patiesu informāciju pastāv arī publicēšanas brīdī, ir jāizvērtē laika periods, kas pagājis starp notikumu un informācijas publikāciju. Ja sabiedrības interese par notikumu vairs nepastāv, izvērtējot arī pārējos piecus kritērijus, visdrīzāk tiks konstatēts reputācijas aizskārums.

9. No ECT prakses izsecināms, ka patiesas informācijas gadījumā nozīmīgi ir, vai sabiedrībai ir viegli pieejama visa un pilnīga informācija vai tomēr, lai noskaidrotu objektīvo patiesību, personai būtu jāveic papildus izpēte. Ja šāda izpēte ir jāveic, tad centrālais jautājums ir, cik vieglā veidā un kādas pūles personai tas var radīt. Tas ir būtiski, jo, ja informācija nav pieejama gana vieglā veidā, nav iegūstams pilnais fakto lokš, personai nemaz nav dota un faktiski tiek atņemta iespēja noskaidrot informācijas kontekstu un pilnīgumu.

10. Tiesības tikt aizmirstam var kalpot par tiesību aizsardzības līdzekli gadījumos, kad patiesa informācija aizskar personas reputāciju, taču ne vienmēr šis institūts būs efektīvs, jo jāpierāda sabiedriskās intereses neesība un papildus jāpierāda kāds no tiesību tikt aizmirstam piemērošanas kritērijiem.

11. ASV pastāv nepatiesās gaismas tiesību institūts, kas var tikt piemērots, kad persona tiek attēlota, radot negatīvu iespaidu par to, tātad arī ar patiesu informāciju. Izvērtējot institūta piemērojamību, tas būtu atzīstams ECT jurisdikcijā tikai tad, ja tam veiktu virkni modifikāciju. Nemodificējot šo institūtu, tas nav tieši piemērojams Kontinentālās Eiropas tiesībās. ECT izveidotā tiesību aizsardzības sistēma kopumā personu tiesības uz privāto dzīvi un reputācijas aizskārums var nodrošināt arī ar pastāvošajiem institūtiem, patiesas informācijas gadījumā līdztekus analizējot papildkritērijus.

12. Nepatiesās gaismas institūta piemērošanas kritēriji būtu jāizsver, tos sapludinot ar ECT pieciem nodibinātajiem kritērijiem. Bez visu šo izvērtējuma kritēriju kopīgas analīzes notiktu nesamērīga iejaukšanās tiesībās uz vārda brīvību. Ceturtais nepatiesās gaismas kritērijs "publicētāja ļaunprātība" šīs tiesības pārņemšanas gadījumā nav piemērojams vispār, jo nesamērīgi aizskar sabiedriski zināmas personas tiesības un iespējas aizsargāt savu privāto dzīvi, uzliekot nepamatotu slogu pierādīt aizskārēja ļaunprātību.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS SARAKSTS

Literatūra

1. Autoru kolektīvs. Angļu - latviešu vārdnīca. Rīga: Izdevniecība Avots, 2007
2. Bitāns. A. Komentārs Civillikuma 2352a pantam. Grām.: Civilikuma komentāri: Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans Īpašums, 1998
3. Bitāns A. Tiesību attīstība nemantiskā kaitējuma jomā. Jurista Vārds, 2013, Nr. 49 (800)
4. ES Padomes un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvju secinājumi par mediju brīvību un plurālismu digitālajā vidē 2014/C 32/04. Pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:52014XG0204\(02\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex:52014XG0204(02)) [aplūkots 16.05.2019.]
5. Krastiņš U., Liholaja V. Krimināllikuma komentāri. Otrā daļa (IX-XVII nodaļa). Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018
6. Torgāns K., Kārklīņš J., Bitāns A. Līgumu un deliktu problēmas Eiropas Savienībā un Latvijā. Prof. K. Torgāna zinātniskā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2017
7. Veisbergs A. Jaunā latviešu - angļu vārdnīca. Rīga: Apgāds Zvaigzne ABC, 2005
8. Council of Europe. Freedom of expression and defamation. A study of the case law of the European Court of Human Rights. Council of Europe, 2016
9. Council of Europe, Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights. Right to respect for private and family life, home and correspondence. Pieejams: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ENG.pdf [aplūkots 15.03.2019.]
10. English Oxford living dictionaries. Definition of reputation in English. Pieejams: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/reputation> [aplūkots 29.04.2019]
11. "False Light" Claims in California Law. Pieejams: <https://www.shouselaw.com/personal-injury/false-light> [aplūkots 26.03.2019.]
12. Forde A. Implications of the Right to Be Forgotten, Tulane Journal of Technology and Intellectual Property, Vol. 18, 2015, Issue 1
13. High Level Group on Media Freedom and Pluralism. A free and pluralistic media to sustain European democracy. Pieejams: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/sites/digital-agenda/files/HLG%20Final%20Report.pdf> [aplūkots 16.05.2019]
14. Innocent-Construction Rule Law and Legal Definition. Pieejams: <https://definitions.uslegal.com/i/innocent-construction-rule/> [aplūkots 03.05.2019.]

15. Joseph S., Schultz J., Castan M. *The International Covenant on Civil and Political Rights. Cases, Materials and Commentary*. Second edition. Oxford: Oxford University press, 2005
16. Kelso J. *False Light Privacy: A Requiem*. 32 *Santa Clara L. Rev.*, 1992
17. Larson D. *Resolving the Paradox of the Innocent Construction Rule*. 7 *American Journal of Trial Advocacy* 481, 1984
18. Macovei M. *A guide to the implementation of Article 10 of the European Convention on Human Rights*. 2nd edition. Council of Europe
19. Markesinis B., Deakin S. *Tort Law*. Oxford: Clarendon Press, 1999
20. Mark Murray. *12 Days That Stunned a Nation: How Hillary Clinton Lost*. Pieejams: <https://www.nbcnews.com/politics/elections/12-days-stunned-nation-how-hillary-clinton-lost-n794131> [aplūkots 23.05.2019.]
21. McLean D. *False Light Privacy, Communications and the Law*, 1997, Vol. 19, No. 1
22. Middleton K., Lee W., Stewart D. *The Law of Public Communication*. New York: Allyn & Bacon, 2004
23. Nowak M. *UN Covenant on Civil and Political Rights: CCPR Commentary*. Kehl: N. P. Engel, 1993
24. Prosser W. *Privacy*. 48 *California Law Review*, 1960
25. Prosser W. *Prosser and Keeton on the law of torts /W. Page Keeton, general ed.* St.Paul: West Publishing Co., 1984
26. *Restatement of Torts, Second*. The American Law Institute, 1997
27. Riordan J. *The liability of internet intermediaries*. Oxford: Oxford University Press, 2016
28. Rolph D. *Reputation, Celebrity and Defamation Law*. Ashgate: Aldershot and Burlington, 2016
29. Slane A. *Search Engines and the Right to Be Forgotten: Squaring the Remedy with Canadian Values on Personal Information Flow*. *Osgoode Hall Law Journal* 55.2, 2018
30. Wermiel S. *Actual Malice*. Pieejams: <https://www.mtsu.edu/first-amendment/article/889/actual-malice> [aplūkots 23.03.2019.]
31. Youm K. *The innocent construction rule: Ten years after modification*. *Communications and the Law*, 1992, 14(4)
32. Young A, *In Defence of Due Deference*. 72 *Modern Law Review*, 2009

Normatīvie akti

33. Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Pieņemta Romā 04.11.1950. [18.04.2019. red.]
34. Starptautiskais pakts par pilsoņu un politiskajām tiesībām. Pieņemts Ņujorkā 16.12.1966. [18.04.2019. red.]
35. Latvijas Republikas Satversme: LR likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=57980> [aplūkots 29.04.2019.]
36. Civillikums: LR likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=225418> [aplūkots 07.05.2019.]
37. Krimināllikums: LR likums. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=88966> [aplūkots 02.05.2019.]

Juridiskās prakses materiāli

38. ANO Cilvēktiesību komitejas 12.07.2012. lēmums lietā Andrei Sannikov pret Baltkrieviju (Nr. 14/2012)
39. ANO Cilvēktiesību komitejas 18.11.2016. lēmums lietā Mohamed Rabbae pret Nīderlandi (Nr.2124/2011)
40. ANO Cilvēktiesību komitejas 19.07.2017. lēmums lietā Nr.2430/2014 Allakulov pret Uzbekistānu
41. ECT 23.07.1968. spriedums lietā Belgian Linguistic (iesnieguma Nr. 1474/62 1677/62 1691/62 1994/63 2126/64)
42. ECT 07.12.1976. spriedums lietā Handysyde pret Lielbritāniju (iesnieguma Nr.5493/72)
43. ECT 02.10.1981. spriedums lietā Dudgeon pret Lielbritāniju (iesnieguma Nr.7525/76)
44. ECT 08.07.1986. spriedums lietā Lingens pret Austriju (iesnieguma Nr. 9815/82)
45. ECT 25.06.1992. spriedums lietā Thorgeir Thorgeirson pret Islandi (iesnieguma Nr.13778/88)
46. ECT 26.04.1995. spriedums lietā Prager un Oberschlick pret Austriju (iesnieguma Nr. 15974/90)
47. ECT 25.02.1997. spriedums lietā Z pret Somiju (iesnieguma Nr.22009/93)
48. ECT 29.08.1997. spriedums lietā Worm pret Austriju (iesnieguma Nr.22714/93)
49. ECT 21.01.1999. spriedums lietā Fressoz un Roire pret Franciju (iesnieguma Nr. 29183/95)
50. ECT 08.07.1999. spriedums lietā Sürek pret Turciju (no. 1) (iesnieguma Nr.26682/95)
51. ECT 06.02.2001. spriedums lietā Tammer pret Igauniju (iesnieguma Nr.41205/98)

52. ECT 21.03.2002. spriedums lietā Nikula pret Somiju (iesnieguma Nr.31611/96)
53. ECT 11.03.2003. spriedums lietā Lesnik pret Slovākiju (iesnieguma Nr.35640/97)
54. ECT 01.07.2003. spriedums lietā Société Prisma Presse pret Franciju (iesnieguma Nr. 66910/01 71612/01)
55. ECT 16.11.2004. spriedums lietā Karhuvaara un Iltalehti pret Somiju (iesnieguma Nr.53678/00)
56. ECT 17.12.2004. spriedums lietā Pedersen and Baadsgaard pret Dāniju (49017/99)
57. ECT 24.11.2005. spriedums lietā Tourancheau un July pret Franciju (iesnieguma Nr.53886/00)
58. ECT 13.12.2005. spriedums lietā Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft mbH pret Austriju (Nr.3) (iesnieguma Nr.66298/01 15653/02)
59. ECT 22.12.2005. spriedums lietā Paturel pret Franciju (iesnieguma Nr.54968/00)
60. ECT 18.10.2006. spriedums lietā Üner pret Nīderlandi (iesnieguma Nr.46410/99)
61. ECT 09.11.2006. spriedums lietā Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue pret Beļģiju (iesnieguma Nr.64772/01)
62. ECT 22.02.2007. spriedums lietā Nikowitz un Verlagsgruppe News GmbH pret Austriju (iesnieguma Nr.5266/03)
63. ECT 15.11.2007. spriedums lietā Pfeifer pret Austriju (iesnieguma Nr.12556/03)
64. ECT 14.02.2008. spriedums lietā Rumyana Ivanova pret Bulgāriju (iesnieguma Nr.36207/03)
65. ECT 24.04.2008. spriedums lietā Campos Dâmaso pret Portugāli (iesnieguma Nr.17107/05)
66. ECT 14.10.2008. spriedums lietā Petrina pret Rumāniju (iesnieguma Nr.78060/01)
67. ECT 04.12.2008. spriedums lietā S. un Marper pret Lielbritāniju (iesnieguma Nr. 30566/04)
68. ECT 15.01.2009. spriedums lietā Reklos un Davourlis pret Grieķiju (iesnieguma Nr.1234/05)
69. ECT 10.03.2009. spriedums lietā Times Newspapers Ltd pret Lielbritāniju (iesnieguma Nr.3002/03 23676/03)
70. ECT 28.04.2009. spriedums lietā Karakó pret Ungāriju (iesnieguma Nr. 39311/05)
71. ECT 04.06.2009. spriedums lietā Standard Verlags GmbH pret Austriju (Nr.2) (iesnieguma Nr.21277/05)
72. ECT 16.04.2009. spriedums lietā Egeland un Hanseid pret Norvēģiju (iesnieguma Nr. 34438/04)

73. ECT 06.04.2010. spriedums lietā Flinkkilä un citi pret Somiju (iesnieguma Nr.25576/04)
74. ECT 21.09.2010. spriedums lietā Polanco Torres un Movilla Polanco pret Spaniju (iesnieguma Nr.34147/06)
75. ECT 12.10.2010. spriedums lietā Saaristo un citi pret Somiju (iesnieguma Nr.184/06)
76. ECT 12.10.2010. spriedums lieta Timciuc pret Rumāniju (iesnieguma Nr.28999/03)
77. ECT 21.12.2010. spriedums lietā Novaya Gazeta v Voronezhe pret Krieviju (iesnieguma Nr.27570/03)
78. ECT 19.04.2011. spriedums lietā Kasabova v. Bulgaria (iesnieguma Nr.22385/03)
79. ECT 28.06.2011. spriedums lietā Pinto Coelho pret Portugāli (iesnieguma Nr.28439/08)
80. ECT 07.02.2012. spriedums lietā Axel Springer AG pret Vāciju (iesnieguma Nr.39954/08)
81. ECT 07.02.2012. spriedums lietā Von Hannover pret Vāciju (iesnieguma Nr. 40660/08 60641/08)
82. ECT 16.07.2013. spriedums lietā Węgrzynowski and Smolczewski pret Poliju (iesnieguma Nr.33846/07)
83. ECT 21.11.2013. spriedums lietā Putistin pret Ukrainu (iesnieguma Nr.16882/03)
84. ECT 14.01.2014. spriedums lietā Lavric pret Rumāniju (iesnieguma Nr.22231/05)
85. ECT 14.01.2014. spriedums lietā Ruusunen pret Somiju (iesnieguma Nr.73579/10)
86. ECT 18.04.2013. spriedums lietā Ageyevy pret Krieviju (iesnieguma Nr.7075/10)
87. ECT 29.06.2014. spriedums lietā Chauvy un citi pret Franciju (iesnieguma Nr. 64915/01)
88. ECT 28.10.2014. spriedums lietā Ion Carstea pret Rumāniju (iesnieguma Nr.20531/06)
89. ECT 24.02.2015. spriedums lietā Haldimann un citi pret Šveici (iesnieguma Nr.21830/09)
90. ECT 30.06.2015. spriedums lietā Peruzi pret Itāliju (iesnieguma Nr.39294/09)
91. ECT 23.04.2015. spriedums lietā Morice pret Franciju (iesnieguma Nr.29369/10)
92. ECT 20.10.2015. spriedums lietā Pentikäinen pret Somiju (iesnieguma Nr.11882/10)
93. ECT 03.09.2015. spriedums lietā Sõro pret Igauniju (iesnieguma Nr.22588/08)
94. ECT 10.11.2015. spriedums lietā Couderc un Hachette Filipacchi Associes pret Franciju (iesnieguma Nr.40454/07)
95. ECT 19.01.2016. spriedums lieā Aurelian Oprea pret Rumāniju (iesnieguma Nr.12138/08)

96. ECT 22.03.2016. spriedums lietā Sousa Goucha pret Portugāli (iesnieguma Nr.70434/12)
97. ECT 29.03.2016. spriedums lietā Bédat pret Šveici (iesnieguma Nr.56925/08)
98. ECT 04.10.2016. spriedums lietā Do Carmo de Portugal e Castro Câmara pret Portugāli (iesnieguma Nr.53139/11)
99. ECT 27.06.2017. spriedums lietā Medžlis Islamske Zajednice Brčko un citi pret Bosniju un Hercegovinu (iesnieguma Nr.17224/11)
100. ECT 21.09.2017. spriedums lietā Axel Springer SE and RTL Television GmbH pret Vāciju (iesnieguma Nr.51405/12)
101. ECT 10.10.2017. spriedums lietā Fuchsmann pret Vāciju (iesnieguma Nr.71233/13)
102. ECT 07.11.2017. spriedums lietā Egill Einarsson pret Islandi (iesnieguma Nr.24703/15)
103. ECT 10.12.2007. spriedums lietā Stoll pret Šveici (iesnieguma Nr.69698/01)
104. ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. un W.W. pret Vāciju (iesnieguma Nr. 60798/10 65599/10)
105. ECT 10.09.2018. spriedums lietā Jishkariani pret Gruziju (iesnieguma Nr.18925/09)
106. ECT 25.09.2018. spriedums lietā Denisov pret Ukrainu (iesnieguma Nr.76639/11)
107. ECT 04.12.2018. spriedums lietā Tamiz pret Lielbritāniju (iesnieguma Nr.11257/16)
108. Āfrikas Cilvēku un tautu tiesību tiesas 03.03.2010. spriedums 373/2009 lietā Interights and Others pret Mauritāniju
109. Āfrikas Cilvēku un tautu tiesību tiesas 05.12.2014. spriedums lietā Lohé Issa Konaté pret Burkina Faso Republiku (lietas Nr.004/2013)
110. Starptautiskās cilvēktiesību tiesas 02.07.2004. spriedums lietā Herrera-Ulloa pret Kostariku (Sērija C Nr.107)
111. Starptautiskās cilvēktiesību tiesas 31.08.2014. spriedums lietā Ricardo Canese pret Paragvaju (Sērija C No.111)
112. EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL and Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González
113. Satversmes tiesas 29.10.2003. spriedums lietā Nr. 2003-05-01
114. Satversmes tiesas 02.07.2015. spriedums lietā Nr. 2015-01-01
115. Turcijas Konstitucionālās tiesas 03.03.2016. spriedums lietā N.B.B. (2013/5653)
116. Augstākās tiesas Senāta 26.01.2005. spriedums lietā Nr. SKC – 41
117. Augstākās tiesas Senāta 20.02.2008. spriedums lietā Nr. SKC-73/2008
118. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 25.11.2009. spriedums lietā Nr. SKC – 276

119. Augstākās tiesas Senāta 01.02.2012. spriedums lietā Nr. SKC-8/2012
120. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 29.03.2018. spriedums lietā Nr.SKC- 72/2018
121. Augstākās tiesas Senāta 05.12.2018. lēmums lietā Nr. SKC-1484/2018
122. ASV Augstākās tiesas 08.06.1959. spriedums lietā Barenblatt pret ASV (Nr.360 U.S. 109)
123. ASV Augstākās tiesas 09.03.1964. spriedums lietā New York Times v Sullivan (376 US 254 (1964))
124. ASV Augstākās tiesas 23.02.1967. spriedums lietā Curtis Publishing Co. v. Butts (388 U.S. 130 (1967))
125. ASV Augstākās tiesas 25.06.1974. spriedums lietā Gertz v. Robert Welch, Inc. (418 U.S. 323 (1974))
126. ASV Augstākās tiesas 19.11.1984. spriedums lietā Wolston v. Reader's Digest Ass'n (443 U.S. 157.)
127. ASV Kalifornijas štata Augstākās tiesas 13.02.1953. spriedums lietā Gill v. Curtis Publishing Co. (38 Cal. 2d 273.)
128. ASV Ilinoisas štata Augstākās tiesas 23.01.1962. spriedums lietā John pret Tribune Co. (24 Ill.2d 437 (1962))
129. ASV Ziemeļkarolīnas štata Augstākās tiesas 06.03.1984. spriedums lietā Renwick v. News and Observer Pub. Co. (304 S.E.2d 593 (1983))
130. ASV Ilinoisas štata Augstākās tiesas 02.02.1989. spriedums lietā Lovgren v. Citizens First National Bank (126 Ill. 2d 411 (1989))
131. ASV Teksasas štata Augstākās tiesas 22.06.1994. spriedums lietā Cain v. Hearst Corp. (878 S.W.2d 577, 580-81 (Tex. 1994))
132. ASV Teksasas štata Augstākās tiesas 21.12.2000. spriedums lietā Turner v. KTRK Television, Inc. (38 S.W.3d 103, 115 (Tex. 2000))
133. Zimbaves Augstākās tiesas 02.03.2004. spriedums lietā The Law Society of Zimbabwe pret The Minister of Transport and Communications and Another (Nr.SC 59/03)
134. Čīles Augstākās tiesas 21.01.2016. spriedums lietā Graziani v. El Mercurio (22243-2015)
135. Spānijas Augstākā tiesa 05.04.2016. spriedums lietā Don Alfonso v Google Spain (210/2016)
136. Japānas Augstākās tiesas 31.01.2017. spriedums lietā Plaintiff x pret Google (2016 (Kyō) 45)

137. Brazīlijas Augstākās tiesas 08.05.2018. spriedums lietā DPN pret Google Brasil Internet Ltda (0218767-85.2009.8.19.0001)
138. ASV Ņujorkas štata Apelācijas tiesas 30.12.1913. spriedums lietā Binns v. Vitagraph Co. (210 N.Y. 51 (N.Y. 1913))
139. ASV Kalifornijas štata Apelācijas tiesas 28.02.1931. spriedums lietā Melvin v. Reid (297 P. 91, 112 Cal. App. 285)
140. ASV Kalifornijas štata Apelācijas tiesas 30.10.1939. spriedums lietā Matter v. Los Angeles Examiner (35 Cal. App. 2d 304 (Cal. Ct. App. 1939))
141. ASV Kalifornijas štata Apelācijas tiesas 01.17.1942. spriedums lietā Kerby v. Hal Roach Studios, Inc. (53 Cal. App. 2d 207.)
142. ASV Kalifornijas štata Apelācijas tiesas 15.06.1961. spriedums lietā Werner v. Times-Mirror Co. (193 Cal. App. 2d 111)
143. Lielbritānijas tiesas 09.12.1964. spriedums lietā Duchess of Argyll v. Duke of Argyll (1 All E.R.611 (1965))
144. ASV Kalifornijas štata Apelācijas tiesas 28.06.1974. spriedums lietā O'Hilderbrandt v. Columbia Broad, Sys. (Inc., 40 Cal. App. 3d 323)
145. ASV Pensilvānijas štata Ziemeļu Apriņķa tiesas 27.09.1979. spriedums lietā Uhl v. CBS (476 F. Supp. 1134 (W.D. Pa. 1979))
146. ASV Ilinoisas štata Otrā apriņķa Apelācijas tiesas 04.12.1992. spriedums lietā Kolengas v. Heftel Broadcasting (607 N.E.2d 201 (Ill. 1992))
147. ASV Apriņķa Ilinoisas štata Ziemeļu Apriņķa tiesas 05.04.2002. spriedums lietā Republic Tobacco Co. pret N. Atl. Trading Co. (254 F. Supp. 2d 985 (2003))
148. Nīderlandes Amsterdamas Apgabala Pirmās instances tiesas 18.09.2014. spriedums lietā Plaintiff pret Google Netherlands BV (C / 13/569654 / KG ZA 14-960 PS / BB)
149. ASV Otrā apriņķa Apelācijas tiesas 28.01.2015. spriedums lietā Martin v. Hearst Corporation (777 F.3d 546, Docket No. 13-3315 (2d Cir. 2015))
150. Ķīnas Pekinas Pirmās Instances Tautas tiesas 25.12.2015. spriedums lietā Ren Jiayu and Beijing Baidu Netcom Technology Co., Ltd. (中民终字第09558号)
151. Lielbritānijas Pirmās instances tiesas 13.04.2018. spriedums lietā NT1 and NT2 v. Google LLC ([2018] EWHC 799 (QB))
152. Goda un cieņas civiltiesiskā aizsardzība. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas> [aplūkots 07.05.2019.]

153. Mits M. Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra Latvijas Republikas Augstākās tiesas nolēmumos. Pieejams: <http://at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/citi> [aplūkots 27.03.2019.]

154. Tiesu prakse lietās par personas goda un cieņas civiltiesisko aizsardzību. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/tiesu-prakses-apkopojumi/civiltiesibas> [aplūkots 07.05.2019.]

Bakalaura darbs “Patiesa informācija kā pamats personas reputācijas aizskārumam”
izstrādāts Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie
avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba autore: Anna Patrīcija Mālere _____
(paraksts)

Rekomendēju/ nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: Artūrs Kučs _____ 2019. gada ____ . _____.
(paraksts)

Recenzents/-e: _____ 2019. gada ____
_____.
(paraksts)

Darbs iesniegts Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Starptautisko un Eiropas
tiesību zinātņu katedrā 2019. gada ____ . _____.
_____.

Dekānes pilnvarotā persona: _____
(paraksts)

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

2019. gada ____ . _____, protokola Nr. _____

Komisijas sekretāre/-s: _____
(paraksts)